

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din
Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENE

Ček račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797
Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Telefoni uredništva: dnevna služba 2950 — nočna 2994, 2994 in 2990

Ishaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Oživiljenje naših denarnih zavodov

Posojilo, ki ga bo dobila ljubljanska Mestna hranilnica, od Državne hipotekarne banke, pomeni velik napredek in velik uspeh v nizu prizadevanj za obnovo našega gospodarskega življenja, posebno pa za obnovo poslovanja velikega števila naših denarnih zavodov.

Kmalu bo poteklo že 6 let, odkar se je začela kriza nezaupanja, ki je odtegnila našim denarnim zavodom in posredno vsemu kreditnemu sistemu v naši državi milijarde vlog. Ta kriza je bila poostrena z uvedbo kmečke zaštite aprila leta 1932. Nismo pa doslej za njeno odpravo storili dosti razen raznih zaščit, ki pa ne rešujejo perečih vprašanj, ampak samo odlagajo končno rešitev v boljše čase, katerih pa trdo gospodarsko vsakodnevno življenje ne more čakati. V drugih pokrajinah države je bila pot k ozdravitvi hitreje prehojena kot pri nas v Sloveniji, kjer smo imeli pred krizo lepo urejeno kreditno gospodarstvo. Velike banke drugod v državi so polagoma izboljšale svoj položaj, velikokrat na škodo upnikov. Mestni hranilnici v Zagrebu je tudi Državna hipotekarna banka pomagala z velikim posojilom do likvidnosti. Pri nas pa so akcije za oživiljenje naših zavodov od bank do zadržig regulativnih hranilnic našle doslej bolj malo odmeva, dokler ni mestna občina dobila zagotovila za posojilo 30 milijonov Din pri Državni hipotekarni banki. S tem posojilom bo občina lahko odplačala del svojih dolgov pri Mestni hranilnici, katera bo zopet lahko novo gotovino porabila za svoje vlagatelje, v kolikor jo bodo zahtevali. Poleg tega pa bo mestna hranilnica lahko velik del svojih vlog pretvorila v mestno obligacijsko posojilo in bo s tem potrebno manjših vsot za izplačilo vlog, ker so vloge postale srednjeročno posojilo (do 15 let).

Prav je, da je Državna hipotekarna banka dovolila to posojilo ljubljanski občini ob aktivni podpori notranjega ministra dr. Antona Korošca. Kajti baš privilegirani denarni zavodi, med katere spada Državna hipotekarna banka, so imeli največ koristi od težavnega položaja ostalih denarnih zavodov. Pomisliti je treba, da so znašale vloge Državne hipotekarne banke na koncu leta 1931 v znesku 615.8 milijonov Din na, do konca julija 1936 pa so narasle na skupnih 1.639.5 milijonov Din, torej za več kot milijardo dinarjev v dobi nekaj več kot štiri let in pol. Prav je, da da banka ta denar nazaj na razpolago gospodarstvu, ki je doživelo v teh letih toliko redukcijo razpoložljivih sredstev.

Pri dosedanjih razmerah na denarnem trgu so pogoji, po katerih je dovolila banka posojilo, razmeroma ugodni. Ko je pred leti dobila zagrebška občina večje posojilo, je morala zanj dati 8% obresti, poleg tega pa je bila amortizacijska doba krajša (traja samo do 10 let). Tako tudi novo breme za občino ne bo tako težko, ker je razlika med sedanjo obrestno mero, ki jo plača občina hranilnici, le 1%, (dočim te razlike lani še ni bilo) kar da 300.000 Din letno; poleg tega pa je breme za mestno občino tudi krajša amortizacijska doba novega posojila, ki pa tudi ni tako veliko, ker ima občina več posojil, ki teko le malo let dalje ko bo teklo novo posojilo pri Državni hipotekarni banki. Toda vsakdo je moral računati, da bo morala mestna občina doprinesiti žrtve za zopetno oživiljanje poslovanja Mestne hranilnice. Saj mestna občina vendar garantira za vse vloge pri Mestni hranilnici.

Na drugi strani pa se bo deloma razbremenila Mestna hranilnica sama. Velik del njenih vlog se pretvori v 15 let tekoče obligacijsko posojilo mestne občine. Mestna občina bo morala za to posojilo plačevati višje obresti, kot pa jih dobe sedaj vlagatelji Mestne hranilnice. Toda ne bo vedno pretel Mestni hranilnici naval upnikov, ki bodo zahtevali izplačilo svojih formalno kratkoročnih vlog v gotovini. Tudi ta žrtev je potrebna, ker je izredno velikega pomena oživilitev v poslovanju Mestne hranilnice. Pomisliti je treba, da bodo nove vloge prihajale le tedaj, če bodo vlagatelji videli, da lahko prosto razpolagajo s prejšnjimi vlogami. Nove vloge pa bodo omogočile zopet dajanje cenjenih posojil in s tem pospeševale gospodarsko delavnost, zaradi novih investicij, ki jih bodo omogočala nova posojila, se bo zmanjšala brezposelnost itd.

Novo občinsko gospodarstvo v mestu Ljubljani se je dobro začelo z energičnimi ukrepi sedanjega župana dr. J. Adlešiča, ki se obenem z občinskim svetom na vse sile trudi spraviti v red občinsko gospodarstvo. S tem je zaupanje v novo občinsko upravo še bolj naraslo, še bolj pa bo naraslo, ko se posreči izpeljati veliko delo: oživilitev poslovanja Mestne hranilnice. S tem se bo dvignil kredit našega mesta in ne dvomimo, da se bo tudi za podpis posojila z gotovino našlo mnogo ljubljancem, ki se zavedajo, kako velike gospodarske koristi bo prinesla ta akcija mestu, pa tudi vsej naši deželi. Pomisliti je treba, da je imela Mestna hranilnica na koncu leta 1935 vložnikov na knjižice 36.778, vložnikov na tekočih računih pa 5.326, torej je nad 42.000 ljudi naravnost zainteresirano pri usodi Mestne hranilnice.

Potrebno je, da občinska uprava v tej smeri nadaljuje svoje delo. Obenem pa smatramo še za potrebno, da opozorimo, naj se posveča Mestni hranilnici še več brige kot doslej. Gotovo se tudi v njenem poslovanju marsikaj da še izboljšati, popraviti, zlasti pa je treba paziti, da se ne bodo ponavljale zopet one napake, katere smo imeli priliko videti nekdanj na splošno v poslovanju naših denarnih zavodov, pa tudi Mestne hranilnice. V bodoče moramo budno paziti, da bo poslovanje našega največjega denarnega zavoda (po višini vlog) pokazalo čimvečji uspeh v korist vsega našega gospodarstva, kajti zavedati se moramo, da zahteva upravljanje tujega denarja neprimerno več previdnosti in odgovornosti kot pa upravljanje lastnega premoženja.

Z izvajanjem načrtnega oživiljenja naših denarnih zavodov, kot ga je začela mestna občina ljubljanska z Mestno hranilnico, pa moramo začeti tudi pri drugih denarnih zavodih,

Nevarna zaostritev...

Rdeči Španjolci obstreljevali nemško ladjo na odprtem morju
Nemčija grozi z vojnimi protiukrepi
Zaskrbljenost po vseh prestolicah velesil

Berlin, 20. avg. b. Zaradi napada na nemško ladjo »Kamerunc« je dala nemška vlada odpravniku poslov v Madridu nalog, da vloži pri madridski vladi najostrejši protest zaradi kršitve mednarodnih predpisov s strani španskih vladnih ladij. Nemški odpravnik poslov mora opozoriti madridsko vlado, da bo nosila odgovornost za vse posledice,

ki bi mogle nastati, če bi se takšen primer še enkrat ponovil. Končno mora nemški odpravnik poslov opozoriti madridsko vlado, da so nemške vojne ladje v Španiji dobile nalog, da zavarujejo z vsemi razpoložljivimi sredstvi nemške ladje izven španskih teritorialnih voda.

nasilno preiskali in ji šele po daljšem času dovolili, da nadaljuje pot, ko so se prepričali, da ni natovorjena z orožjem in municijo. Vsi protesti kapetanove ladje so bili zaman ne glede na to, da je španske mornarje in njihovega voditelja, nekoga podčastnika, opozoril na težke posledice. Tukaj mislijo, da bo nemška vlada zaradi tega dogodka naknadno stavila še neke pogoje za svojo nevtralnost v španski meščanski vojni in bo brez dvoma delala sedaj velike težave za sklenitev sporazuma. Angleški politični krogi smatrajo ta dogodek kot najboljši znak, da madridska vlada nima nobene oblasti več, ker bi se morala vendar v svojem lastnem interesu izogibati takšnih nevarnih pustolovščin. Trdi se, da danes dela v Španiji vsakdo kar hoče in kakor hoče, ne da bi se oziral na povelja, ki prihajajo iz Madrida.

V Parizu strah pred zapletljajmi

Pariz, 20. avg. b. Dogodek z nemško ladjo »Kamerunc« je povzročil v pariških političnih krogih splošno iznenadenje in bojazen, in sicer ne samo v desnčarskih, temveč tudi v levičarskih krogih, ker vsi uvidevajo, kako hude posledice in zapletljajji morejo nastati iz nepremišljenega prekresa mednarodnih pogojev s strani španskih vojni ladij. Jasno je, da bo Nemčija poslala v Španijo sedaj vse svoje razpoložljive ladje, da zavarujejo svoje trgovske in potniške ladje. Ker pa ima madridska vlada do gotove meje oblast samo še v Madridu, more priti do neprijetnih incidentov, če bodo nastopile tudi nemške ladje in začele streljati na španske križarke.

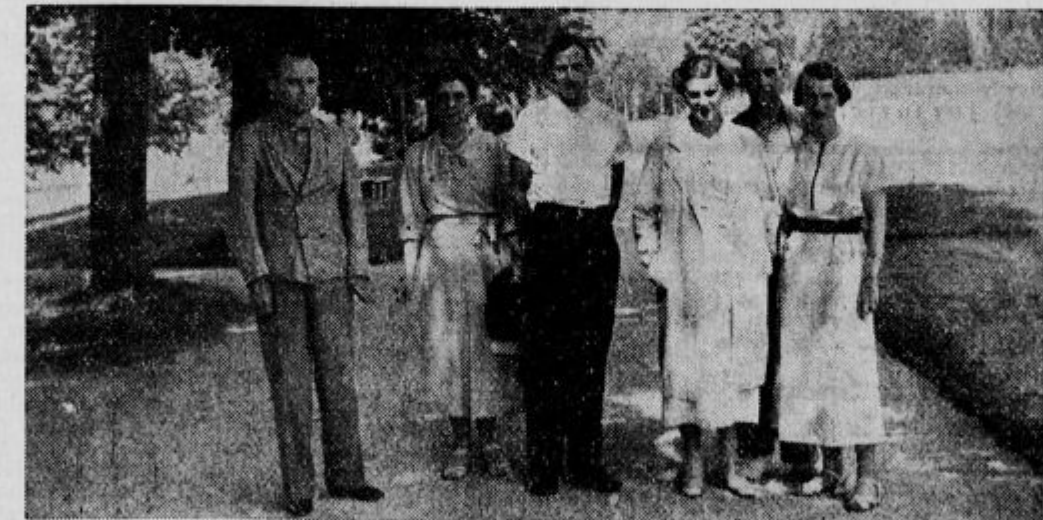
Blum hiti v Pariz

Pariz, 20. avg. b. Danes se je nenadno vrnil s svojega dopusta predsednik vlade Leon Blum. Splošno se misli, da je njegov povratek v zvezi z akcijo Zveze strokovnih organizacij z ozirom na dogodke v Španiji. Blum bo sprejel danes tajnika organizacije in sicer še pred sestankom Zveznega strokovnega sveta.

Irun zauzet

Poročila belih

Lisbona, 20. avgusta. b. Po vesteh iz Seville so po ogorčenih in krvavih nočnih uličnih borbah davi zasedli uporniki mesto Irun. Izgube na obeh straneh so strahotne in povdarja se, da je bilo to do sedaj največje krvoprelitje v Španiji. To pa je tudi vse, kar se ve o borbah za Irun, pri čemer pa je treba povdarjati, da vest uradno še ni potrjena. Skupine vojakov iz Španskega Maroka pod poveljstvom polkovnika Yaga napredujejo dalje proti Madridu in splošno se pričakuje, da bodo odigrali najvažnejšo vlogo pri zavzetju tega mesta. Vladne čete so izvršile še en napad na Palmo na otoku Malorci. Poslali so okrepitev na treh ladjah pod varstvom vojni ladij, vendar pa so jih takoj po izkrcanju uporniki odbili nazaj. Pri tem je padlo 100 vladnih vojakov. Vladne ladje so zaradi tega pričele bombardirati mesto Palmo, da zagotovijo uspešno izkrcanje svojih čet.

V parku na gradu Brdo: od leve na desno: Knez namestnik Pavle, princeza Elizabeta, mati kneginje Olge in Marine Kentske, vojvoda Kentski, njegova žena Marina, princ Nikolaj, oče Olge in Marine, kneginja Olga.

na katerih smo Slovenci življenjsko zainteresirani, saj nam z njimi ostanejo ohranjene na stotine milijonov ljudskega premoženja, prihrankov malih vlagateljev, torej največjega dela našega ljudstva. Dosti dolgo smo že čakali na tozadevne ukrepe in potrebno je sodelovanje vseh merodajnih faktorjev na mobilizaciji naših denarnih zavodov. Lahko rečemo, da je v številnih zaščitnih zadrugah, številnih zaščitnih regulativnih hranilnicah in zadrugah danes imobilizirano nad poldrugo milijardo slo-

venskega denarja. Ta ljudski denar se mora dati ljudstvu na razpolago za njegove težke čase vsakodnevnne potrebe. Tu naj pomagajo sredstva naših privilegiranih denarnih zavodov, ki so imeli radi pritoka vlog največje koristi od zmrznjenosti na denarnem trgu, tu naj pomaga emisijška banka, ki mora skrbeti za naš denar, tu naj pomaga država s pozitivnimi ukrepi v korist vsega gospodarstva, kajti brez dobrih denarnih zavodov ne bomo imeli niti dobrih financ niti splošnega blagostanja!

Iz vojnega ministrstva iz Madrida se poroča, da je kolona vladnih čet prodrla pred vrata Peruela ter da bo mesto vsak trenutek padlo.

Dopisniki italijanskih listov iz Seville poročajo, da je kolona več tisoč nacionalistov prodrla do predmestja San Sebastiana in da bo to mesto v nekaj urah padlo v njene roke. Poroča se, da je Irun padel.

Radio-agencija poroča, da se v okolici San Sebastiana in Iruna še vedno vodijo krvave borbe na nečloveški način. Nacionalistične čete koljejo po vrsti vse vladne pristase, rdeča armada pa je obvestila, da bo ubila vse talce, če v mesto pade samo še en topovski strel, bodisi s kopnega, bodisi z morja. Kljub temu so voditelji nacionalističnih čet pričeli davi z napadom. Uporniki, ki so tik pred Irunom, so pozvali vladne čete, da se vdajo, kar pa so odbile in izjavile, da rajše umrjejo pod ruševinami mesta, kakor pa da bi se podvrgele fašizmu. Na vse zgodaj so začeli z ofenzivo uporniki. Begunci beže v Francijo.

Poročila rdečih

Sevilla, 20. avgusta. b. V pokrajini Estramadure so rdeče čete v popolnem razsulu. Maroški oddelki uspešno napredujejo in izvajajo neverjetno paniko pri rdečih vojaki.

Prispelo so vesti, da se je uprla posadka največjega španskega letališča Cuadros Vientos pri Madridu ter prešla k belim. Iz Madrida je bil takoj poslan močan oddelček rdečih, ki so zadušili upor.

Pariz, 20. avgusta. b. Pa zanesljivih vesteh pravljia madridska vlada odločno ofenzivo, ki jo bo izvršila z vsemi razpoložljivimi sredstvi in nad vse brezobzirno z ozirom na pokoli, ki so ga izvršili uporniki v Badajozu, kjer niso krali samo možkih, ki so se borili na strani vladnih čet, temveč tudi ženske in otroke. Vso brezobzirnost bo pokazala madridska vlada v bodoči ofenzivi tudi zato, ker uporniki bombardirajo San Sebastian, čeprav dobro vedo, da mesto ni prav nič zavarovano. Vladne čete so dobile nalog, naj nimajo z nikomur usmiljenja, kadar gre za to, da se iz Grnade in Cordobe izkoreninijo vsi uporniki. V borbi s tujsko legijo in z Mavri se smejo uporabljati najhujši strupeni plini, medtem ko se smejo v borbi s samimi Španci uporabljati le bombe za soljenje.

Da bo lažje vodila revolucijo na zapadu...

Pariz, 20. avg. b. »Matin« poroča, da je Kominternna spremenila statut komunistične stranke v Franciji, ki je popolnoma zgubila svojo neodvisnost. Komunistična stranka v bodoče ne bo imela pravice, da skliče kongres, niti rednega, niti izrednega, brez dovoljenja Kominterne. Kominternna pa bo imela tudi pravico spreminjati sklepe francoske komunistične stranke.

Nadaljevanje na 2. strani spodaj.

O mirovnih kongresih:

Druga sapa, druga suknja...

Mirovni kongres, ki so ga letos zopet začeli zbirati neki temni in nejasni sklicatelji v Zenevo v dnevi od 31. avgusta do 7. septembra, je razumljivo vzbudil veliko nevoljo katoliških krogov po vsej Evropi. Za tem legalnim ščitom so videli nelegalno prodiranje in propagiranje komunizma in so to gibanje temu primerno obojevali, ne zaradi mirovne maske, ampak zaradi komunističnega obraza, ki se že več let spretno skriva za take maske. Ta zločinški obraz, ki se reži Evropi, morejo kljub maski spoznati samo tisti, ki znajo svet načelno gledati in morejo vsak pojav takoj položiti v predal, kamor spada. Tako načela pa daje samo katolicizem in to komunistem dobro ve, zato smatra samo katolicizem za resnega nasprotnika, proti kateremu se mu je vredno boriti. Tako smo tudi mi od vsega početka obojevali to komunistično krinko in vse, ki so po Sloveniji in po državi zbirali udeležence za ta kongres in agitirali za udeležbo. Po svojih močeh smo skušali čitateljem dopovedati, da to ni drugega kot prikrita komunistična propaganda, pa naj za sklicatelje kongresa služijo katerakoli imena odličnih Evropejcev in naj za pokrovitelje, častne predsednike in častne odbornike krajevnih pripravnih odborov in jugoslovanske delegacije služijo katerakoli imena naših državljanov. Tudi ostali katoliški tisk po Jugoslaviji je do tega kongresa stal dosledno na letem stališču.

Naše »Jutro«, glasilo JNS v slovenščini, pa se je pridružio nasprotni strani, ki se nima pravega javnega imena, samo to z načelnega stališča vemo, da katoliška ni, ki je trdila, da je to čisto dobra reč, ki edina more Evropo obvarovati pred fašizmom in vojno in jo je torej treba podpirati. Njemu je bila vsa ta temna propaganda samo »živahna akcija«. Društva za pospeševanje ciljev Društva narodov. Ko je »Slovenska dijaška zveza« v imenu vsega slovenskega katoliškega dijaštva javno izjavila, da se tega kongresa ne udeležijo, in je pozvala tudi »druge slovenske mladinske organizacije in vsa javnost, naj ne naseda vabilom iniciativnih odborov za mirovni kongres v Zenevi, ki se enujejo tudi po Sloveniji, ker že njih značilno ime kaže na izvor njihove iniciative, in ko je v isti izjavi mir teh svetovnih kongresov imenovala »mir, ki naj pripravi požar svetovne revolucije, državljanskih in meddržavnih vojn, ki naj olajša nasilni prodor kominterne in danes najbolj militaristične države sveta — sovjetske Rusije, katere zastopniki so med prvimi podpisniki apela za ženevski kongres«, takrat je »Jutro« o teh zaključnih ugotovitvah največje slovenske dijaške organizacije reklo, da so »tako hude in dalekosežne, da bi jih morala preden jih je objavila, vsaj malo oceniti tudi »Slovenska dijaška zveza«, če ne iz drugega razloga pa že zaradi odličnih predstavnikov, ki so se v Jugoslaviji postavili na čelo propagandne akcije« (gl. »Jutro« z dne 22. julija 1936). Nacionalistični in fašistični akademiki v Ljubljani, pa tudi po ostali državi, so bili takrat seveda še vsi navdušeni za udeležbo na tem kongresu in so katoliške akademike, ki so bili proti njemu, dolžili — fašizma in militarizma.

Tudi hrvatski akademiki so podali javno izjavo, da se oni kot Hrvatje ne morejo pridružiti jugoslovanski delegaciji za ta mirovni kongres, ker ni drugega kot prikrita mednarodna propaganda marksizma (= komunizma) in »Jutro« jih je obdolžilo največjega greha, ki si ga je mogoče pri nas napraviti — »separatizma«.

»Ker poznamo pravo mišljenje in vse tiste temne motive, ki tirajo hrvatske klerikalce danes v prve vrste hrvatskega separatizma, se ne čudimo, da se bore s takim ogorčenjem proti vsemu, kar naj bi bilo vsaj na videz jugoslovansko. Čemu zavijati vso borbo proti udeležbi na mednarodnem mirovnem mladinskem kongresu v neke fraze o jugoslovanskih in marksističnih društvih. Ako pojde lahko v Zenevo na kongres češki, poljski, avstrijski in drugi katoliški akademiki, bi šli lahko tudi hrvatski. Povejte raje, da ste proti udeležbi naše mladine v Zenevi, ker bi morala nastopiti kot enotna reprezentanca Jugoslavije.« (Glej »Jutro« 26. julija 1936).

Čez dva dni je eklep »Slovenske dijaške zveze«, da odločanja udeležbo na kongresu, imenovala kratkovidnost, češ, »ko je vendar splošno znano, da stoji na čelu akcije za udeležbo na ženevskem mirovnem kongresu možje, katerih patriotizem stoji izven vsakega dvoma« (glej »Jutro« 28. jul. 1936).

Ni pa še minulo mesec dni in po »Jutru« je zavela druga sapa in pokazala se je druga suknja. »Jutro« z dne 19. avgusta 1936 namreč piše o tem kongresu:

»Namen sklicateljev tega velikega pacifističnega zborovanja je bil nedvomno čist. Kmalu pa so se pričeli riniti levičarsko ekstremistični elementi, v očitnem namenu, da pretvorijo pacifistični kongres v nekako »antifašistično demonstracijo«. Pri nas so levičarski ekstremisti posebno v Belgradu in Zagrebu skušali vse priprave za ženevsko manifestacijo dobiti v svoje roke ter so končno izgrlili v teh dveh centrih zastopnike nacionalnih organizacij od soodločanja pri izbiri delegatov. Tudi v Ljubljani so zagrebški elementi želeli spraviti organizacijo priprav za ženevski kongres v levičarsko-ekstremistične roke. Zaradi pravočasne

intervencije naših nacionalnih omladincev pa jim to ni uspelo, tako da je edino Ljubljana izbrala za priprave za Zenevo povsem nepristranski forum, v katerem so bili zastopani vsi tiisti krogi, ki jim pacifizem ni dnevna politična kupčija. To pa tem elementom očitno ni bilo po godu in sedaj izvevmo, da Zagreb in Belgrad o naši delegaciji nočeta ničesar slišati.

Po tej žalostni in nenadni ugotovitvi pa priobčuje resolucijo »Saveza jugoslovanske nacionalne akademske omladine«, ki se glasi:

»Povodom kongresa za mir v Zenevi od 31. avgusta do 7. septembra, za katerega so že pripravili same v polni meri osvetile prave razloge, ki so vodili sklicatelje kongresa in smer, kamor je delo namenjeno, zavzema Savez jugoslovanske nacionalne akademske mladine, v katerem so združeni vsi nacionalni študenti Jugoslavije, naslednje stališče: Jugoslovanski študenti so odločno proti zbiranju mladine na način, po katerem se je ob priliki tega kongresa postopalo. Oni so za mir, ki zagotavlja jugoslovanskemu narodu polno enakopravnost in daje polno zadoščenje našim nacionalnim idealom, toda ne morejo sodelovati pri delu takega kongresa, čigar ozadje je zelo očitno in ki služi ured-

ničenju ciljev marksistične revolucije. Savez jugoslovanske nacionalne akademske omladine je zato sklenil, da se jugoslovanski študenti ne udeležijo tega kongresa, kateremu prepuščajo, da s samim delom odstrani s sebe masko, ki zakriva njegovo mračno in destruktivno ozadje.«

Tako torej »Za priprave same o v polni meri osvetile prave razloge, ki so vodili sklicatelje kongresa in smer, kamor je delo namenjeno«, in vendar so dični nacionalisti šele po tolikih mesecih frazarjenja in obojanja vseh katoliških krogov zmožni zavzeti svoje stališče! Kako se bo sedaj »najbolje informirani in največji dnevnik dravske banovine« opravičil, da je toliko mesecev zapeljeval »Dravobance« in njihovo »omladino« in da je izpregledal šele kot zadnji izmed vseh Slovencev? Komunisti so že od vsega početka vedeli, zakaj gre, katoliški tudi, »Jutro« je spoznalo šele včeraj, ko so bili njegovi pristaši odrinjeni, čeprav so že priprave same v polni meri katoliškom in komunistom vse osvetile! Najbolj žalostno pri vsem tem pa je to, da tudi sedaj še ni proti udeležbi na kongresu, ki služi uresničenju ciljev marksistične (= komunistične) revolucije, iz načelnih razlogov, ampak samo zato, ker Zagreb in Belgrad o delegaciji njegovega kova nočeta ničesar slišati.

Tako se godi tistim, ki nimajo načel in niso zmožni ob prvem pojavu presoditi položaja, ampak opazujejo, kako bo pihnila sapa in potem šele zavzamejo stališče od slučaja do slučaja. Ali se ne imenuje tako početje v najbolj prizanesljivem jeziku zapeljevanje naroda?!

Domači odmevi

Počitnice kralja Edvarda

Kotor, 20. avgusta. AA. Snoči o polnoči je kraljevska jahta »Nahleenc« v spremstvu dveh rusilcev zapustila Ostro rt. Pri zapuščanju Boke Kotske je rusilec »Grafton« s svetlobnimi znamenji poslal pozdrav in zahvalo kralja Edvarda oblastvom, občinam in prebivalstvu za prišrtni sprejem in izredno uspešno iluminacijo Boke Kotske in Lovčanskega masiva. Takoj nato se je poveljnik obrežne pomorske mornarice v imenu oblastev zahvalil za ta pozdrav. Nato je jahta »Nahleenc« z obema rusilcema krenila v jugovzhodno smer. Pred odhodom iz Kotora je kralj Edvard VIII. povabil k sebi sreskega načelnika g. Šeroviča in ga prosil, da sporoči njegov pozdrav prebivalstvu in da se mu zahvali za prišrtni sprejem, ki je nanj napravil zelo vtis. O tem kraljevem sporočilu so ljudje kaj hitro izvedeli in se je z blekovito naglico razširilo po vsej Boki Kotski ter je med ljudstvom zbudilo izredno navdušenje.

Na Bledu

Tudi sovjetski poslanik v Švici

Bled, 20. avgusta.

Bled je postal veliko politično in diplomatsko središče. Vsak dan prihaja in odhaja veliko število tujih in domačih diplomatov, ministrov in drugih odličnih osebnosti, ki se tu sestajajo. Naj omenimo samo obisk bivšega španskega kralja Alfonza, ki je v sredo prišel iz Avstrije na Bled in je bil sprejet v avdicionu na dvorcu. Kentski vojvoda prihaja tudi večkrat na Bled. Med drugimi visokimi osebnostmi pa smo opazili angleškega generala Johna Nortona, avstrijskega atašee v Belgradu Karla Peirila, nemškega atašee v Belgradu Karla von Tamberja, dalje našega poslanika v Perziji dr. Miroslava Jankoviča, našega konzula v Marseju dr. Lazareviča, ravnatelja »Pravde« poslanca Sokiča, ravnatelja agencije Avale Petroviča, romunske knežinje Josipine Sopkovič, bivšega ministra dr. Ulmanskega, poveljnika dravske divizijske oblasti generala Nedeljkoviča.

Dva dni je bil tudi sovjetski poslanik v Zürichu Aleksander Černjak s svojo sestro Olga. Stanoval je v Park hotelu in se ni z nikomur sestajal. Sedaj namerava potovati po Jugoslaviji.

Danes dopoldne je sprejel predsednik vlade dr. Milan Stojadinović ravnatelja agencije Avale dr. Petroviča, poslanca Jančiča in ravnatelja »Pravde« poslanca Sokiča, popoldne pa v enourno avdicion češkoslovaškega poslanika na našem dvoru Václava Girso.

Srbska opozicija in občinske volitve

Belgrad, 19. avgusta. m. Vodja bivše srbijske opozicije se še vedno »razgovarja« o skupnem proglasu, ki ga namerava izdati pred občinskimi volitvami. Skoro vsak dan so sestanki in pogajanja, na katerih ti ljudje izjavljajo, »da se vse lepo normalno razvija«. Čeprav trajajo ti sestanki že skoraj 14 dni, napovedanega proglasa še vedo ni. Ni ga radi nasprotujočih mišljenj med posameznimi skupinami. Radi tega so voditelji posameznih srbijskih opozicijskih skupin dali že sami vsak za svojo bivšo stranko navodila glede volitev v moravski banovini, tako Davidovič, pa tudi Jovanović, a za njima je sedaj pri-

in Aragono. S tem bo okrepljen tudi napad vladnih čel na Saragoso. Glede Malage poroča »Petit Parisien«, da je to mesto do polovice zavravnano z zemljo. Vseposvoda je sama ruševina. V ostalem delu mesta in tudi na samih ruševinah se še vedno vodijo ponoči hude gverilske borbe, enako pa tudi v okolici mesta, kjer izgubi življenje vsak dan veliko število ljudi.

Novice iz Španije

Barcelona, 20. avg. b. Akcija katalonskih čet na otoku Majorci ima razen strateškega tudi političen značaj. Katalonci so sklenili, da uresničijo svoje stane želje, da priključijo Balearske otoke Kataloniji.

Barcelona, 20. avg. b. Vlada je po sovjetskem primeru vpeljala monopol na špansko trgovino, proglasila kolektivizacijo veleposestev in nacionalizirala industrijo.

Nemčija poslala v Španijo 7 novih bojnih ladij

Berlin, 20. avg. TG. Nemška admiralteta je poslala vrhovnemu poveljniku nemških bojnih ladij v Španiji naslednje povelje:

»Na vsako nepravilno nasilstvo od strani španskih ladij je treba takoj odgovoriti z vso bojno silo.«

Iz Kiela in iz Wilhelmshafna so danes odplule v španske vode naslednje bojne ladje: Oklopnica »Graf Spee«, križarka »Nürnberg« in »Leipzig« ter 4 torpedovke »Greiff«, »Falk«, »Jaguar« in »Wolf«.

Organizacija JRZ

Belgrad, 20. avg. m. Včeraj in danes je ministrar za socialno politiko in narodno zdravje Dragiša Cvetković imel v Nišu in njegovi okolici več sestankov s pristaši JRZ. Vsi sestanki so bili dobro obiskani v prokupijskem okroju pa prireja prosvetni minister Slovičev tak šod. Skoro v vseh teh krajih so pristaši JRZ že sestavili kandidatske liste za občinske volitve.

Novi Sad, 20. avgusta. m. Na seji krajevnega odbora JRZ je bil izvoljen za predsednika predsednik narodne skupštine Stevan Cirič.

Valjar znamke JNS

Belgrad, 20. avg. m. Sinoči se je preko Užice vrnil iz Sarajeva Peter Živković.

Za časa svojega bivanja v Sarajevu je novi predsednik JNS prisostvoval tudi sestanku poslancev in senatorjev te stranke iz drinske banovine. Na tem shodu je govoril tudi senator Atanazij Šola ter je v duhu »prerokovane in pomlajene« JNS, katere vodstvo se ob vsaki priliki širokosti, da je JNS za demokracijo, ki naj pride v naše politično življenje, pojasnil, kako si JNS zamišlja to demokracijo. Senator Šola je v pozdravnem govoru pred Živkovićem dobesedno dejal: »Kdor se nam postavi na pot, ga bo valjar smekal in stisnil, da bo tenek kot listič papirja.«

Dobro je, da je senator Šola tako odkrito pred samim Živkovićem pojasnil, kako izgleda svoboda in demokracija, ki jo napoveduje JNS.

S tem govorom, na katerega Živković ni reagiral ter ga s tem odobril, se danes bavi tudi »Samouprava«, ki piše:

»Vedeli smo za te metode gospode od JNS, ki je bila tudi dosedaj na delu. Toda drago nam je, da so tudi oni sami na svoja lastna usta povedali, kako mislijo delati s ljudstvom. Pa ne samo to. Naš narod ne pusti, da bi šel valjar omenjenega valjarja odšli v večni pokoj. Res, da je tak valjar enkrat bil naložen narodu na rame, toda sedaj bo šel preko ramen gospode JNS, da bo občutila, kako je to prijetno.«

Z omenjenim govorom senatorja Šole se bavi tudi »Odejek«, ki odgovarja v šlanku »Pod masko nacionalizma« izpod peresa dr. Ikonića.

Dva drzna vloma

Drug drzen vlom je bil včeraj v stanovanju sreskega načelnika dr. Lipovšeka v Murski Soboti. Storitca sta odnesla precej perila, obleke in čevlje, razmetala sta stanovanje in odprla vse omare. Očitno sta iskala dragocenosti in denarja. Nato sta se v sobi preoblekla, svojo staro obleko pustila tam, sama pa si nadela načelnikovo. Nato sta šla v kuhinjo, kjer sta se pošteno najedla, napila in pokadila nekaj cigaret. Vlomilcema so že na sledu in je upati, da bosta kmalu izročena v roke pravici.

Maribor, 20. avgusta.

Danes okoli 5. popoldne so vlomili v stanovanje brivskega mojstra Franca Weissa na Koroski cesti. Vlomilec je prišel skozi majhno okno nad kuhinjskimi vrati v notranjost hiše, dočim je drugi stal na straži. Ljudem se je ta človek, ki je čakal zunaj, zdel kmalu sumljiv in so ga prepoznali. Drugi v stanovanju pa je postal ves nervozen, splezal je skozi malo okence na balkon, da bi ušel. Ker pa je bilo vse polno stanovalcev v tej hiši, ki so ga začeli poditi, je vlomilec skočil visoko doli na dvorišče. Pri tem je dobil tako hude poškodbe, da ni mogel uiti in so ga morali prepejati v bolnišnico. Je to 25-letni brezposelni mizarski pomočnik Ivan Paher, ki stanuje v Smetanovi ulici 54. Drugi zlikovec, ki je čakal zunaj na straži, je baje neki ključavničarski pomočnik.

Šah v Nottinghamu

Nottingham, 20. avg. b. Prva polovica šahovskega turnirja je končana z naslednjim izidom: Botvink 6 (8), dr. Euwe 6 (7), Fine 4 in pol (1), dr. Vidmar 4 in pol, Rechevski 4 (1), Aljebin 3 in pol (2), Capablanca 3 in pol (1), Bogoljubov in dr. Lasker 3 in pol, Flohr 3 (1), Taylor 2 in pol, dr. Tartakower 1 in pol (2), Winter 1 in pol, Aleksander 1 (1).

Belgrajske vesti

Belgrad, 20. avgusta. m. Gradbeni minister je odobril licitacijo za popravo ceste Krkovo-Fara v Sloveniji ter je tozadevni odlok predložil še v odobritev ministrskemu svetu.

Belgrad, 20. avgusta. AA. Danes od 11 do 13.30 je bila seja finančno-gospodarskega ministrskega odbora, na kateri so razpravljali o uredbi o zavodu za pospeševanje zunanje trgovine, o zavodu za konjunkturo sadja in o sanaciji krajiških imovnih občin.

Belgrad, 20. avg. AA. Dovoljena je polovična vozna na državnih železnicah za prevoz potnikov in razstavljenega blaga za zagrebški jenski velesejem, ki bo od 3. do 12. oktobra.

Osebnosti

Belgrad, 20. avg. m. Prestavljena je učiteljica Marija Pejović iz Kranja za učiteljico ljud. šole na Cetinju.

Belgrad, 20. avg. m. Za pogodbenega uradnika-zdravnika notranjega oddelka splošne bolnišnice v Ljubljani je postavljen dr. Igor Tavčar, zdravnik iz Ljubljane.

V Madridu 8000 ustreljenih

Lisbona, 20. avg. b. Po zanesljivih poročilih iz Madrida je bilo doslej ustreljenih samo v Madridu okoli 8000 oseb. Streljani so bili po večini aristokrati, industrialci, premožnejši meščani, častniki in vročerni politični nasprotniki sedanjega režima. Vse justifikacije izvrši tamkajšnja čeka, ki je organizirana tako, kakor čeka v Rusiji. Vodstvo te čeke je izdelalo poseben seznam vseh nezaželenih oseb, ki jih sistematično zapirajo in morje.

Pobesneli marksisti

Barcelona, 20. avgusta. c. Reuterjev dopisnik pošilja svoji centrali silno pretresljivo poročilo o razdejanih v severni Španiji. Cela severna Španija je uničena. Vse vasi so kakor izumrle. Po deželi se klatijo otroci, ki nimajo več staršev. Lahko se reče, da je v severni Španiji nad en milijon mož zagrabljeno za orožje in ti se sedaj obnašajo, kakor da so zblaznili. Vsi ti možje so postali surovi demoni, ki koljejo slepo vse vprek. Marksisti so to revolucijo spremenili v pravo vojno proti religiji.

Malaga razdejana

Pariz, 20. avg. b. Položaj na bojiščih je danes popolnoma nejasen. Čuje se samo, da se pripravljajo odločna ofenziva vlade. Na pomoč ji bodo prišle takozvane železne kolone iz Barcelone, ki bodo pomagale vladnim četam severno od Madrida in skušale dobiti z njimi zvezo čez Novaro

Beneš: Mir v Evropi je rešen

Praga, 19. avgusta. c. Danes je predsednik republike dr. Beneš obiskal kraje v severni Češki, ki so naseljeni posebno od Nemcev. Dr. Beneš je rekel, da je sedanja napetost med nemško manjšino v Češkoslovaški posledica splošne mednarodne napetosti. Toda češkoslovaška nikdar ne bo mogla dopustiti, da bi nemško vprašanje v Češkoslovaški postalo mednarodno vprašanje.

Glede trenutnega mednarodnega položaja pa je dr. Beneš rekel, da je sedaj že gotovo, da je mir v Evropi že rešen. Nikomur se ni treba več bati, da bi tako kmalu lahko izbruhnila vojna in dr. Beneš zato poziva vse prebivalstvo, da naj gre z zaupanjem na delo. Položaj se je posebno zadnje dni posebno zboljšal in jasno je, da se bo lokarna konferenca sestala samo zato, da ublaži nasprotja med interesi velesil. Takoj potem pa, ko bo končana ta konferenca, bo pa nastopil čas za splošno ureditev odnošajev med Nemčijo in Češkoslovaško.

O mednarodni politiki je dr. Beneš dejal: Češkoslovaška ne bo biti pod oblastjo nobene velesile, da izpelje svojo nalogo miru v Evropi. Češkoslovaška hoče z Malo zvezo vred v tem so-

delovati tudi z Avstrijo in Madžarsko. Vse naše delo se naslanja na naslednje štiri evropske činitele: Poljsko, Italijo, Francijo in Sovjetsko Rusijo. Naši odnosi z Anglijo so bili zmeraj odlični in so bili zmeraj pod vplivom sodelovanja med Anglijo in Francijo. Dolgo smo iskali lojalno in iskreno sodelovanje s Poljsko in Italijo. Upam, da se bomo v kasnejšem razvoju Evrope z njo ponovno srečali. S Sovjetsko Rusijo smo se že sporazumeli v teku l. 1934 in 1935. To je naš donos k vzdrževanju miru v zapadni in vzhodni Evropi. Vse fantastične novice o odnošajih med nami in Moskvo so tendenciozne in izmišljene. Prav tako so vsi komentariji, da smo postali sredstvo komunistične politike v Evropi, smešni.

Na koncu svojega govora je predsednik republike podčrtal, da je brezsmiselna misel, da Nemčija hoče uničiti Češkoslovaško. Kdor bi se dotaknil obstoja države s 15 milijoni prebivalcev v središču Evrope, bi izval katastrofo Evrope, ki je nikdo ne more želeli. Češkoslovaška je čvrsto odločena, da se ne meša v notranjo politiko drugih držav in da se ne vmešava v njihove režime. Prav tako pa je odločena preprečiti vsakomur, da bi se vmešaval v njeno notranjo politiko.

Voda 20 km daleč za Kranj in Loko

Velik skupinski vodovod bo veljal 6 milijonov

Splošna elektrifikacija Slovenije je že tako napredovala, da nikomur niso več tuji ogromni daljnovidni, ki preprežajo naše zemljo in vodijo električno energijo na vse kraje v velike razdalje. Pa ne obstoje le električni daljnovidni; zunaj po svetu poznajo daljnovode pitne vode, ki vodijo vodo včasih kar nad 100 km daleč. Tako so zlasti oskrbovana nekatera ameriška velenja. Je pa prav tako, kakor z elektriko. Vodni izvir leži bogve kako daleč od mesta, ki potrebuje vode. Kakor je danes za življenje električna razsvetljava in pogon strojev z elektriko nekaj vsakdanjega in nujno potrebnega, brez česar si gospodarskega napredka ne moremo misliti, tako je zdrava pitna voda predpogoj za vsesplošen in zdrav razvoj narodovega življenja. Če pitne vode v večjih množinah ni v bližini, jo je treba napeljati iz daljave. In tako smo sedaj v Sloveniji, ki je sicer večinoma s pitno vodo dobro oskrbovana, prišli v položaj, da bo treba vodo napeljavati po posebnih daljnovodih v večje razdalje.

Veliki skupinski vodovodi.

Tako imajo vsi našti za velike skupinske vodovode, ki bodo v prihodnjih letih dograjeni, predvidene dolge cevne vode. Med te spada veliki skupinski vodovod za Belo krajino, velikanjski vodovod za Suho krajino in tudi vodovod, ki bo oskrboval s vodo vso kranjsko okolico prav do Škofje Loke. Kranj ima sicer že svoj vodovod, vendar je mnogo preslaboten in v poletnih časih nastopa v Kranju vedno neprijetno pomanjkanje vode in sicer prav v času, ko vse prebivalstvo potrebuje vodo v večji meri kot sicer.

Slabotni kranjski vodovod.

Za dosedanjim vodovod v Kranju so zajeti Čemšenški studenci, odkoder vodi vodovod v rezervuar v Tupaličah pri Kranju. Od tod teče voda naprej ter jo črpa posebna črpalka v poseben stolpni rezervuar, ki je vsakemu obiskovalcu Kranja po svoji čudni obliki padel v oči. Iz tega stolpnega rezervarja odteka voda pod naravnim pritiskom v mestno omrežje. Ker je razdalja od rezervarja v Tupaličah do Kranja precejšnja in se poleg tega odcepi v Visokem še stranski vodovod na Šentur in Voklo, je popolnoma razumljivo, da poleti že iz glavnega vodovoda po stranskih odcepih odteče toliko vode, da jo je za Kranj premalo.

Novo zajetje.

Higijenski zavod je lani začel graditi vodovod za Predvor ter je zajel zato studenec Bistrica, ki daje okrog 100 l vode na sekundo. Ker je vodna množina tega studenca vprav izredna, bodo še letos mimo Nove vasi in Predvorja potegnili ta močni vodovod do Tupalič v Kranju, kjer bo

vodovod zvezan s kranjskim

rezervorjem v Tupaličah. Tako bo vsaj začasno odpravljena najhujša stiska v Kranju, hkrati pa bodo še v letošnjem letu zvezali stranski odsek vodovoda v Voklem s končnim odcepom v Preba-

čevem, ki dobiva sedaj vodo iz kranjskega stolpnega rezervarja. — Na ta način bo pritekala v Kranj voda po dosedanjem starem glavnem vodovodu in po stranskem odseku mimo Visokega, Šenturja, Voglega in Prebačevega v Kranj. Higijenski zavod bo nato tudi še podaljšal svoj vodovod iz Tupalič naprej v Olševke in Velesovo.

Daljnovod za vodo do Škofje Loke.

Studenec Bistrica pa je seveda tako močan, da bi mogel oskrbovati še mnogo več krajev z dobro pitno vodo. Zato je tehnični oddelek banske uprave izdelal načrt, po katerem naj bi iz studenca Bistrica pri Novi vasi nad Kranjem dobivala vodo vsa kranjska okolica med Savo in Soro do Stare Loke pri Škofji Loki. Te dni je g. ban dr. Marko Natlačen potrdil te načrte, po katerih bo stala graditev tega daljnovoda za vodo 6,069.000 dinarjev. Vodovod bodo zgradili postopoma po razpoložljivih sredstvih v prihodnjih letih odsek za odsekom.

Veliko ozemlje dobi vodo.

Ta skupinski vodovod bo napeljan iz posebnega rezervarja nad Novo vasio v bližini zajetega studenca, kjer se odcepi sedaj vodovod na Predvor in naprej proti Tupaličam. Od Nove vasi bo šel vod po zelo debelih ceveh v skoraj ravni črti proti Kranju, kjer se bo združil s stolpnim rezervorjem. Iz tega stolpnega rezervarja bo šel poseben vodovod skozi mesto in čez savski most v Kranju do Stražišča nad Kranjem, kjer bo postavljen zopet poseben rezervuar. Od tod naprej bo šel vodovod v eni smeri proti Škofjeloški okolici, v drugi smeri pa ob Savi. Najprej bo prišel na vrsto odsek iz Stražišča skozi Bitnje in vasi Škofjeloške okolice do Stare Loke, kjer bo končno zopet postavljen manjši rezervuar. Škofjeloška okolica bo torej bila vodo z drugega savskega brega, kar je pač doslej pri nas edini primer, če izvzamemo Ljubljano. V Ljubljani namreč pijemo talno vodo, ki prideka med kamenitimi skladi in pod savsko strugo z levega obrežja Save. Preskrbljeno je tudi za primer pomanjkanja vode tako, da bo mogoče končni rezervuar v Stari Loki ojačiti s studenci iz bližnjih gričev, ki se v dolgi verigi vlečejo proti Sv. Joštu.

Nad 20 km vodovoda.

Ker je prvi del tega vodovoda že v delu in bo Kranj še letos dobival vodo iz studenca Bistrica, moremo upati, da bo tudi nadaljnji načrt prišel v prihodnjih letih čimprej do izvršitve, s čimer bomo dobili prvi daljnovidni vodovod. Nad 10 km dolgi poti, ki jo bo napravila voda iz studenca Bistrica do Kranja, se bo priključilo še drugih 10 km od Kranja do Stare Loke. Škofjeloška okolica bo torej mogla piti vodo, ki bo od studenca pa do pip preromala nad 20 km dolgo pot po železnih ceveh. To je pač svojevrsten rekord, ki ga bo mogel šele posekati veliki skupinski vodovod za Suho krajino, ki bo tako po izpeljavi, kakor tudi po stroških še mnogo večji in ki ga Suha krajina tako hrepeneče želi.

Slovenski ljudski tabor za Dolenjsko

K tolikim drugim krasno uspelim shodom Jugoslovanske radikalne skupne stranke po vsej Sloveniji, ki so znak, da je Slovenija še vedno dr. Koroščeva, se hoče tudi Dolenjska pridružiti in izraziti svojemu narodnemu voditelju vdanost in zaupnico. Tako naj bo veliki ljudski tabor, ki bo na nedeljo, 13. septembra, ob 9 dop. v naši dolenjski metropoli, manifestacija za slovenstvo in njenega voditelja, izraz vdanosti veliki jugosl. ideji, pa tudi glasen protest proti krivicam, korupciji in vsej podlosti, ki je divjala čez našo lepo domovino v zadnjih letih. Ta dan bo vsa Dolenjska izpregovorila tudi svojo močeno besedo in obsodila vse klevete in podkivanja, da se je izneverila svojemu pravemu voditelju. Ta dan naj bo res dan zmago-slavja in poleta slov. skupnosti, pa tudi jugoslovanske solidarnosti in samozvesti za svobodo in poštenje v državni upravi.

Sklenilo se je, da bo ta tabor 1. na lepem glavnem trgu kraljeviča Petra, dne 13. septembra ob 9 dopoldne.

2. Da se bo tega tabora udeležilo čim več zaveznega slovenskega ljudstva, posebno dolenjskega, se ves tabor organizira tako, da bo oni, ki se ga bo udeležil, dobil čim mogočnejši vtis. Ker se ga bo udeležila gotovo velika množica, bo treba mnogo samozvesti in discipline, pa tudi nekoliko žrtve od udeležencev. Vsak pa se naj zaveda, da gre za veliko stvar, saj bo ta tabor, po računih z ozirom na ljudsko razpoloženje, mogočen, kakor ga še ni videla Dolenjska. — Vsak tabornik si bo pri svoji krajevni organizaciji že prej nabavil poseben znak, slovenski trak, ki se bo dobil za en dinar. Te znake bo preskrbel odbor JRZ v Novem mestu čimprej in jih razposlal krajevnim organizacijam. Brez tega znaka ne bo nihče pripuščten na tabor!

Mednarodna katoliška propaganda

Onim, ki se za to stvar zanimajo, bodi naznájeno, da se kljub vsem oviram prav lepo razvija. Odziv na oklic katoličanom, ki so ga prinesli listi, prihaja iz raznih dežel. Celó iz Amerike, Severne in Južne, dasi tja oklic še ni bil poslan. Najbolje se je odzvala katoliška Holandija. Propagandi se je med drugimi pridružil »Federacija desetoro Mar. kongregacij za gospode višjih stanov« s 700 člani. Razen tega tudi druge organizacije in posamezniki, ki vsi z veseljem obetajo svoje sodelovanje. Tudi Francija se je na objavo našega proglasa v »La Croix« in »La vie sociale« že lepo odzvala. — Slavni holandski pesnik in pisatelj dr. Feliks Ruppen, ki je izdal svojih 30 del, se je ponudil, da pride za pet mesecev (od decembra do aprila) v Ljubljano Propagandi pomagat. Ta pomoč je resnično potrebna, ker en sam dela več ne zmaguje, doma pa ni dobiti pomočnika. Propaganda

bi se lahko še mnogo bolj razmahnila, ko bi bilo kaj sotrudnikov.

Neki trgovec iz Francije, ki ne dovoli, da ga imenujemo, je podaril Propagandi 100.000 Din za izdajanje mednarodnega katoliškega glasila. S tem je za začetek izdajanje svetovnega katoliškega lista »Regnum Christi« omogočeno. Tuji ta obljublja, da pride še letos sam v Ljubljano. Obenem prosi, da sme otvoriti v Franciji podružnico naše Propagande, kar se mu bo seveda z veseljem ustreglo.

Knjiga »Svet za Kristusa« se zdaj prevaja v poljščino, dočim sta hrvaški in italijanski prevod že gotova. Italijanski prevod je oskrbel msgr. Trinco. — Toliko v vednost vsem, ki imate za stvar simpatije. Prosimo, molite, da bi Bog to prevažno delo blagoslovil!

Kaj bo z nezaposlenimi učitelji?

Na stotine učiteljskih abiturientov in abiturientek čaka — nekateri že od leta 1929! — na nastavitve. To stanje, ki je posledica protekcionizma, centralizma in nemarnosti prejšnjih režimov, bi se moralo čim prej odpraviti, do sedaj namreč ni eden izmed teh brezposelnih inteligentov oziroma inteligentk ni nastavljen, dasi večina živi v socialno bednem položaju, 13 izmed nenastavljenih žensk na primer je popolnih sirot brez vsakih sredstev. Naj na podlagi avtentičnih podatkov naslikamo to stanje in predlagamo, kako naj se izboljša, če ne popolnoma odpravi.

Bezposelnih abiturientov(-lk) v Sloveniji je:

1. moških od incl. l. 1934	47
2. moških iz l. 1935	12
3. žensk iz l. 1929—1932	54
4. žensk iz l. 1933	92
5. žensk iz l. 1934	140
6. žensk iz l. 1935	145
7. raznih drugih	69

Skupaj . . . 559

V resnici je vseh učiteljskih abiturientov več, ker je treba šteti še one iz letnika 1936 in tiste, ki so še pri vojakih, pa se kmalu vrnejo, vsega kakih 150, tako da skupno število teh nezaposlenih mladeničev in deklet znaša okoli 700.

Ali morejo biti takoj nastavljeni?

Z ozirom na § 101, čl. 1 finančnega zakona je nastavljanje novih učiteljev vseskozi odvisno od proračunske možnosti. Ta je pa taka:

Za Dravsko banovino je v tekočem proračunu določenih mest	4090
Nastavljenih pa jih je po stanju 15. jul. 1936	4104
preveč . . .	18

Iz tega seveda z neizpremenljivo nujnostjo sledi, da trenočno na kakšno novo namestitev ni misliti.

80 mest bo pa izpraznjenih jeseni.

Mesta pa se bodo seveda izpraznila: po smrti, upokojitvah, odstavkah, odpustih itd. itd. V kakšnih 2 mesecih se bo budžetno in faktično stanje gotovo tako izravnalo, da bi se lahko nastavilo kakih 80 nezaposlenih abiturientov(-lk). Toda vpoštevati je treba, da so te težkoče z upokojitvami. V dravski banovini je vsaj 150 učiteljev že izpolnilo zakonito službeno dobo. Za kakšnih 75 je naučno ministrstvo že zaprosilo finančnega ministra za soglasje. Od teh učiteljev je bila že meseca aprila tridesetim v smislu tožadnega našega (brezsmiselnega) predpisa cela plača že ustavljena. Ker žive zato sedaj brez svoje krivde z družinami v skrajni stiski, je treba od finančnega ministrstva doseči takojšnje soglasje za njihovo upokojitev, nekar bo takoj izpraznjeno odgovarjajoče število mest. — V oddelku 301 (str. 93) določa letošnji proračun za vso državo nastavitve 500 novih učiteljev. Če reklamiramo od teh za našo banovino vsaj 10%, dobimo na ta način zopet 50 novih mest. Ker pa bo ta kredit odprl še s 1. oktobrom, bodo mogoče nastavitve na podlagi tega šele po 1. oktobru t. l. Kakor smo že uvodoma rekli, bo torej že letošnji jesen prostih vsaj 80 učiteljskih mest.

Težkoča v naučnem ministrstvu.

Ali bo torej nastavljenih vsaj teh 80 nezaposlenih? V proračunu je v oddelku 301 str. 90 število ljudskošolskih učiteljskih mest natančno določeno za vsako banovino posebej. Torej bi morala biti banovinska uprava popolnoma svobodna, da zahteva izpolnitelj teh mest, kakor to določa zakon za banovino. V resnici pa temu ni tako. Zakaj, v naučnem ministrstvu gre centralistični sistem do najskrajnejših mej ter se kljub izrečnim določbam proračuna smatra vse ljudskošolsstvo v državi kot ena sama ednica ter se v tem smislu glede učiteljskih mest vrši nemoteno

viriranje proračunskih mest med posameznimi banovinami, tako glede nastavljanja, kakor glede napredovanja. Zato je neobhodno potrebno, da naša dva slovenska ministra in poslanci zahtevajo, da se naučno ministrstvo točno drži proračuna po banovinah. Zakaj samo v tem slučaju bomo lahko jeseni nastavili 80 novih učiteljev oziroma učiteljic.

Kakšni so nadaljni izgledi?

Razmeroma prav ugodni. Dasi je v Sloveniji trenutno 14 učiteljev več, nego jih določa proračun, je vendarle okroglo 190 razredov brez učiteljev. To se prav, da je v proračunu za našo banovino določenih vsaj 200 mestu premalo. To se bo moralo na vsak način v prihodnji proračun vnesti. Če se to zgodi, bomo lahko z novim proračunskim letom 1. aprila 1937 nastavili zopet 200 novih učiteljev. Ako vpoštevamo normalno izpraznjevanje, bi v prihodnji pomladi lahko nastavili v Sloveniji vsaj 300 novih učiteljev, s čimer bi bilo to pereče vprašanje že do prihodnje pomladi do polovice rešeno. Vpoštevati moramo še, da se bo na učiteljskih vršila matura samo še prihodnje leto, nakar dve leti izostane. Na ta način v šolskih letih 1938 in 1939 ne bo nobenega novega učiteljskega naraščaja, tako da bodo prišli v teh dveh letih do kruha prav vsi brezposelni učiteljski kandidati. Tako bi bil ta problem l. 1939 popolnoma likvidiran. Seveda je predpogoj, kakor smo zgoraj dokazali: 1. odprava viriranja med banovinami, 2. upokojitve najpotrebnejših, 3. vnos 200 novih mest v bodoči proračun.

Kako tudi ženskam pomagati do kruha?

Naučni minister zastopa načelo, da morajo biti nastavljeni najprej vsi moški in šele nato ženske. Zaradi tega ravnega stališča ni bilo do sedaj mogoče v naši banovini nastavitviti ene ženske. To načelo pa ne sme iti predaleč. Krivico bi bilo, če bi na primer bili moški, ki so maturirali pred par meseci in se jim morda še tako slabo ne godi, preje nastavljeni kot ženske, ki čakajo že od 1929 zama na službo in so nekateri v obupnem gmočnem položaju. Stvar bi se dala sledeče urediti: 1. Ker se za september obeta nekaj novih nastavitv, naj se nastavijo še moški iz l. 1934 in nekaj najpotrebnejših iz leta 1935, dočim naj maturiranje iz l. 1936 čakajo še vsi. 2. V oktobru naj se pa takoj začne z nastavljanjem žensk in sicer tako, da bodo kot prve nastavljene vse sirote brez oziroma na letnik. 3. Takoj za temi naj se nastavijo še ostale ženske, vpoštevajoč leto maturo in socialno stanje. 4. Reaktivacije naj se vrše prav po islem merilu, kakor nove nastavitve in naj bi se v tem ozirom ne delale skoraj nepremagljive ovire.

Načrt, ki smo ga tu razložili, je popolnoma izvedljiv, če merodajni faktorji ne bodo delali nepotrebnih ovir. Prepričani smo, da bosta naša zastopnika v vladi storila vse, da se to vprašanje reši po principih, ki so tukaj postavljeni in ki dovoljujejo gladko rešitev vpašanja, ki tare našo mlado inteligenco.

Beg z ukradeno kobilo

Maribor, 20. avgusta.

V sredo proti večeru je 28 letni delavec Jakob P. s pašnika posestniku Ferd. Visočniku v Ljubnem odpeljal 7 letno rjavo kobilo, vredno 4000 din. Še isti večer je konjski tat dovedel kobilo do državne meje pri Mežici, kjer je bil nameraval prehitopiti čez mejo in tam prodati. To se mu pa ni posrečilo, ker so ga v bližini meje opazili obmejni organi. Pobegnili je s kobilo nazaj proti Mežici. Tam je ponoči hotel kobilo prodati posestniku Ivanu Jugu. Ker je Jug tata prepoznal, je P. naglo zbežal in kobilo v bližini Jugovega posestva izpustil, kjer jo je drugi dan našel posestnik M. Prapor. Kobilu so vrnili lastniku, tata pa orožniki zasledujejo.

Licitacije za javne zgradbe

Ljubljana, 19. avgusta.

Obč. Včeraj je bila prva licitacija za kmetijsko poskusno in kontrolno postajo v Ljubljani. Za prvo skupino gradbenih del je bila proračunana vsota na 419.000 Din. Ker sta stavila ponudbe samo dva podjetnika, komisija ponudb sploh ni odprla, ker zakoniti predpis določa, da se morajo prve licitacije udeležiti vsaj trije ponudniki. Minister za kmetijstvo g. Stankovič, ki se mudi te dni v Ljubljani, je določil zato, da bodo gradbena dela imela čim manjšo zamudo, razpis druge licitacije v skrajšanem roku 10 dni. Druga licitacija za gradbena dela pri kmetijski poskusni in kontrolni postaji je razpisana za 5. september.

V ponedeljek in torek sta bili v Mariboru licitaciji za popravilo ceste Pesnica—St. Ilj in Maribor—Pesnica. Obe licitaciji sta bili že v drugi razpisani in sta to pot uspeli. Za modernizacijo ceste Pesnica—St. Ilj, ki meri 12 in pol km, je znašala proračunana vsota 3.623.000 Din, sta se potegovala dva podjetnika. Izlicitalo je delo gradbeno podjetje Nassimbeni Ubald iz Maribora, ki je

ponudilo pol odstotka in prevzelo delo za 3 milijone 604.000 Din. Odsek Maribor—Pesnica, ki je dolg 3700 m, je prav tako izlicitalo podjetje Nassimbeni, ki je ponudilo 0.1% popusta. Dočim je proračunana vsota za modernizacijo tega dela znašala 1.114.500 Din, jo je izlicitalo podjetje za 1.113.000 Din.

Davi je bila na tehničnem oddelku banske uprave druga licitacija za dobavo 1990 ton granitnih kock in 3448 m granitnih robnikov. Vse to je potrebno za tlakovanje ceste St. Vid—Jeprca. Nabavni stroški za te kocke in robnike so bili proračunani na 1.172.000 Din. Pri prvi licitaciji je bil dosežen popust, ki je znašal 21.000 Din ter je zato ministrstvo licitacijo razveljavilo. Pri današnji licitaciji je ponudilo podjetje »Granitolome iz Ljubljane 2 odst. popusta in prevzelo dobavo za 1.148.000 Din.

Ker so zadnje tri licitacije že ponovne licitacije, je upravičeno upanje, da jih bo ministrstvo za gradbe potrdilo ter tako preprečilo nevarnost, da bi zaradi neuspelih licitacij in neizvršenih gradbenih del pri modernizaciji naših cest.

računal, da so pogoji le kos papirja in so nadzorstvo nad delom dobili prevestni inženjerji, je to briko občutil, če seveda ni celo skrahiral.

Podjetje mora biti specializirano za gotove vrste, kot za cestna dela, vodna dela, visoko stavbarstvo itd. Le taka podjetja morejo trajno uspevati. Teh podjetij pa je pri nas v Sloveniji le malo. Seveda tu mislim v prvi vrsti le stavbena podjetja, deloma pa velja to tudi za druge rokodelske obrti.

Stavbna podjetja elone večinoma na kreditu. Krediti pa se danes nikjer ne dajo. Nasprotno pa zasebniki ponujajo za privatna dela v plačilo hranilne knjižice, kar znači, naj podjetnik plačuje stare dolgeve.

To so torej glavni vzroki tako slabe udeležbe pri licitacijah. Mnenja, da naj bi banovina prevzemala dela, so čisto napačna. Če le niso bile cene preslave, se je še vseskrat dobil podjetnik, ki je delo prevzel. Torej se ni bati, da bi krediti zapadli. Drugič pa je treba, da se tudi stavbena podjetništvo podpira, saj nosi ogromno odgovornost, plačuje pa tudi velike davke in druge davke. Dajle tudi ne gre, da bi banovinski inženjerji — ko bi banovina delala sama v svoji režiji — sami o svojem delu opravljali kontrolo. Sicer pa je znano, da so vsa dela in podjetja po javnih korporacijah najdražja. Z izboljšanjem naših gospodarskih in finančnih razmer se bo tudi v tem pogledu vse izboljšalo.

I. O.

Smrtna nesreča v rudniku

Sv. Jedit nad Laškim.

V golškem jašku TPD je padel 76 m globoko in mrtev obležal 18 letni rudar Franc Mejač s Črete. Pokopali so ga pri Sv. Stefanu v Turju.

Starka v goreči hiši

Ljubljana, 20. avgusta.

Snoči se je na še nepojasnen način vnela lesena koča v Malem Lipoglavu 1, v občini Dobruje tik Ljubljane. To kočo je imela v najemu 76 letna užitarica Marija Košakova. Starka je v koči zaspala ter ni čutila, da gori nad njo streha. Zbudila se je šele, ko so plameni objeli tudi posteljnino. Iz goreče koče so jo rešili sosedje, ki so prihiteli na pomoč, vendar pa je starica dobila nevarne poškodbe po vsem telesu ter ima opečene vse ude. Starica je bila prepeljana v ljubljansko bolnišnico. Koča je pogorela do tal.

Drobne novice

Minister Stanković v Rogaški Slatini

Ljubljana, 20. avgusta.

Minister za kmetijstvo Stanković si je včeraj popoldne ogledal še nekatere zadrugne ustanove in pa nekatera banovinska posestva v bližini Ljubljane. Davi pa je minister Stanković odpotoval v Rogaško Slatino, kamor je došel ob 10. V Rogaški Slatini ga je pozdravil ravnatelj zdravilišča g. Gračner. Minister Stanković namerava dalj časa ostati v Rogaški Slatini.

Koledar

Petek, 21. avgusta: Ivana Frančiška Santalska, vdova.

Novi grobovi

† Nagla smrt mestnega upkojenca. Včeraj zjutraj je na Drenovem griču umrl nagle smrti g. Gašper Kumelj, mestni uslužbenec v pok. Pokojnik je bil star 66 let ter je bil v mestni službi okoli 30 let. Nazadnje je služboval kot telefonist reševalne postaje ter se je odlikoval s svojo vestnostjo. V pokoj je stopil pred nekaj leti. Truplo je bilo prepeljano v Ljubljano ter bo tukaj tudi pogreb.

† Viktor Prohinar, hišni posestnik v Ljubljani, Idrijska ulica 4, je izdihnil svojo dušo 20. t. m. — Pogreb bo v soboto ob 5 popoldne. Naj počiva v miru! Žaljujoci družini naše globoko sožalje!

† Lavoslav Puc, uradnik, je 20. t. m. po dolgi in mučni bolezni umrl. Pokopali ga bodo v soboto ob 3 pop. iz mrtvašnice splošne bolnišnice. Naj mu sveti večna luč! Vsej žaljujoci rodbini naše sožalje!

Pri težki stolici

napetosti, glavobolu vsled zaprtja očisti ena do dve časi naravne

FRANZ-JOSEFOVE

grenke vode prebavne organe. **Franc-Josefovo** vodo lahko jemljejo tudi bolniki, ki leže, in jo imajo za dobro.

Reg. po min. soc. pol. iz nar. zdr. 8-br. 15486, 26. V. 36.

— Sv. maše v planinah. Aljažev klub obvešča vse prijatelje gora, da bo v nedeljo, dne 23. avgusta služba božja na naslednjih planinskih postojankah. Ob 9 v Kamniški Bistrici, ob 10 na Kofcah in v kapelici sv. Cirila in Metoda na Zabreški planini ob 9.

— Na Kamniškem sedlu se bo obhajala slovesna 30 letnica v nedeljo, dne 30. avgusta in ne 23. avgusta, kakor je bilo pomotoma javljeno.

— Zdravniki, člani zdravniškega oddelka SKAS-a, imajo prijateljski sestanek dne 23. avg. na muzejski ulici. Odhod z rednim jutranjim vlakom.

— Pozor gg. zdravniki in medicinski Centr. organiz. komite v Sofiji in Jug. nar. odbor vseslov. zdrav. saveza v Beogradu pozivata tem potom vse udeležence kongresa v Sofiji, da nemudoma sporočijo podpisani upravi: a) koliko postelj naj se za rezervira v Sofiji, b) v katerem hotelu (I, II, r. itd.), c) katere ekskurzije se žele udeležiti in d) ali hočejo potovati iz Beograda v Sofijo in nazaj s posebnim vlakom. Ti podatki so nujno potrebni obema odboroma in se gg. udeleženci opozarjajo na eventualne nezdore in neprilike, ako jih pravčasno ne dostavijo podpisani upravi. — Istočasno se opozarjajo vsi udeleženci, da si na podlagi potnega lista, ki jim bo v najkrajšem času dostavljen, prekrbe po banki ali Putniku tujo valuto (1 Din za 2 leva). Za izlet v Sofijo bo bržkone zadostovalo 2000 levov, za izlet n. pr. v Varno pa še nadaljnjih 2000 levov itd. — Uprava slov. zdrav. društva v Ljubljani.

— Blagoslov prenovljenega velikega oltarja M. B. v romarski cerkvi na Prihoivi. Na Velike maše dan je slovesno blagoslovil prenovljeni veliki oltar g. Tovornik Franc, arhijakov in Konjic, ob asistenci sosednjih gg. duhovnikov in bogoslovcev. V srce segajočo, ganljivo pridigo je imel g. Hohnjec Franc, župnik in duhovni svetnik iz Cadrana. Slavnost je povzdignilo lepo petje cerkvenega zbora, ubrana godba iz Konjic in streljanje s topi. Romarjev pa je bilo toliko, da se stari ljudje ne pomnijo toliko. Lepa hvala vsem, ki so kakorkoli pomagali pri tej slovesnosti. Marija Prihovska jim sprosila obilo blagoslova.

— Pri zaprtju motnjah v prebavi vzmite zjutraj na prazen želodec kozarec naravne »Franz-Josef« grečnice.

— Preureditev banovinskega posestva v Svecini. Ker bo še letos preurejeno banovinsko posestvo v Svecini pri Mariboru v kmetijsko gospodarsko šolo, so bile za vsa potrebna instalcijska dela razpisane številne licitacije. Te dni je dobil gospod ban drugo licitacijo za oddajo mizarjskih del, katere je dobil Ferdinand Potocnik iz Maribora za 81.850 Din. Pečarska dela je prevzelo podjetje F. P. Vidic & Co. za 65.600 Din. Vodovodne instalacije bo uredilo podjetje Maks Usar iz Maribora za 71.640 Din. Električno instalacijo pa bo uredilo podjetje Sprager Alojzij iz Maribora za 41.440 Din.

— Opozorjamo cenjene inserente, da imamo za sprejemanje plačil na naš račun samo stalno določene inkasante, ki se lahko izkažejo z našim pooblastilom. Plačil drugim osebam v nobenem primeru ne priznamo. Posebej opozarjamo, da noben akviziter nima inkaso-pravice, četudi bi nastopal kot lastnik kakega reklamnega biroja. — Uprava »Slovenca«.

— Planinski praznik na Menini. V nedeljo, dne 23. avgusta bo na Menini vsakoletni planinski praznik, ki je predvsem namenjen v razvedrilo in pouk živinorejcem kamniškega in gornjegrajskega okraja. Kakor znano, je banovina zgradila leta 1931 na Menini velik planinski dom s prostornimi, higijenično urejenimi hlevi za 100 glav živine. Posestvo, ki obsega nad 100 ha, je bilo kupljeno v namenu, da se na njem uredi vzoren planinski pašnik po živalskem vzoru, ki bo služil za vzgojo mlade plemenske živine pingavske pasme. Del melioracije je že izvršen in se postopno nadaljuje; tako da se na posestvu zdaj lahko pase že 95 glav živine, ki se tu v planinskem zraku in v najbolj očišči trdi in okrepi. Banská uprava se zaveda dolžnosti, ki jih ima do povzdige našega planinskega pašništva, zato hoče dati lep primer, kako mora biti planina urejena in oskrbovana, da bo prebivalstvo imelo od nje čim več koristi. V nedeljo se bodo živinorejci imeli na Menini priliko prepričati, da je bil tudi v letošnjem letu napravljen korak naprej. Ob 10 bo pred planinskim domom sv. maša, ki jo bo daroval g. župnik iz Motnika, po maši pa bo okrajni kmetijski referent g. Novak iz Kamnika predaval o važnosti in naglah planinskega pašništva. Nato bo pregled ži-

vine in ogled melioracijskih del na banovinskem posestvu.

— Za dvig naše kozjereje. Kozjerejsko društvo za dravsko banovino s sedežem v Mengšu je priredilo v nedeljo, dne 16. avgusta svojo prvo razstavo koz, združeno s prvim zborovanjem kozjerejev vse dravske banovine. Pred zborovanjem se je vršilo ocenjevanje razstavljenih živali po posebni komisiji. Nato je predsednik g. Zobeč Ivan otvoril razstavo in zborovanje ter pozdravil g. Hladnik Jakoba, zastopnika kr. banske uprave, dalje veterinarja g. dr. Kolendo Viktorja, zastopnika Zveze g. Inkret Alfonza in navzoče zastopnike raznih rejalskih društev. Referent kr. banske uprave gosp. Hladnik Jakob je imel nato predavanje o plemenitvi in vzreji kozje živine. Naslednji predavatelj, živinozdravnik g. dr. Kolendo Viktor, je obrazložil važnost higijene pri kozjereji. Tajnik Zveze društev rejcev malih živali g. Inkret Alfonz je obrazložil na kratko pomen organizacije za uspešen napredek kozjereje in predložil resolucijo: Kozjereji dravske banovine naprosimo merodajne oblasti, da naj se s podporo oblasti ustanovi večje število rejalskih središč, ki bodo skrbela za vzgojo in vzrejo čistoplemenske kozje živine. Vpeljejo naj se stalni plemeniti kozji semji. Oblast naj poveri posebnega strokovnjaka samo za to panogo malega gospodarstva. — Ob treh popoldne so se zborovali in razstavljalci zopet zbrali skupaj. Nagovoril jih je zastopnik kr. banske uprave g. Hladnik Jakob, ki je razglasil izid tekmovanja ter so prejeli razstavljalci poleg očitvenega lista tudi lepe denarne nagrade, v kateri namen je prispevala kr. banska uprava v Ljubljani. V ponedeljek 17. avgusta se je pričel ob 9 popoldne plemeniti kozji semenji. Upamo, da bo zanimanje za kozjerejski pokret naraslo in bodo zadobile pridelitve Kozjerejskega društva v Mengšu še večji razmah in obseg.

— Kruh malih ljudi je pri nas les, saj lesna industrija in obrt preživljata večji del našega delovnega in kmečkega ljudstva, golovo je pa vsemu našemu prebivalstvu les vsaj vir neposrednih dohodkov. Posledice krize lesnega gospodarstva bomo pa odpravili le tedaj, če se bomo ravnali po spodbudah, ki nam jih bo dala razstava »Za naš les« na velesejmi od 1. do 13. septembra. Že sedaj imamo nekaj hišne industrije z izdelovanjem ribniške suhe robe, zobotrebcev, nadalje sodčkov in drugih manjših predmetov, vendar bi se pa lahko dosegali načini predelave lesa in lesnih odpadkov pomnožili z dolgo vrsto drugih načinov, ki nam jih pokaže poseben oddelek na razstavi »Za naš les«.

— Dijakinja boljših rodbin nudimo prvotno oskrbo. Nova vila, kopalnica, park, skrbno nadzorstvo. Pišite: Krištof D., Ljubljana, Povčtova 4a.

— V Belo Krajino 23. in 30. avgusta na žegnanje k Trem Faram: z avtom čez Žužemberg—Semič—Črnomelj—; nazaj: Metlika—Novo mesto—Trebncje; 85 Din. Prijave in pojasnila: »Po božjem svetu, Ljubljana, Wolfova ul. 1.

— Sončna Dalmacija vabi Naš lanskil izlet po Dalmaciji z romanjem v Sinj je nadvse lepo izpadel. Letos gremo dvakrat: 24. do 29. avgusta in 21. do 26. septembra. Ne zamudite prelepega potovanja! Pojasnila pošljemo zastoj. »Po božjem svetu, Ljubljana, Wolfova ulica 1.

— Putnikov dnevni avtoizlet, v Sušak—Opatijo v 3 urah za Din 60.—.

Obligacijsko posojilo ljublj. mestne občine

Ljubljana, 20. avgusta.

Zdi se, da včerajšnjega sklepa mestnega sveta o obligacijskem posojilu nekateri niso popolnoma pravilno razumeli. Nekateri, ki v vprašanih finančnih transakcijah niso tako dobro poučeni kakor strokovnjaki, so se ustrašili za svoje vloge pri Mestni hranilnici, češ, da bodo nekako primorani, bogve od katere strani, svoje vloge izpremeniti v posojilo mestu, ali da bi jih celo Mestna hranilnica sama, brez privoljenja vložnikov, kar po uradnem knjiženju tako izpremenila. Vsem tem moramo pojasniti, da je vsak tak strah popolnoma neupravičen. Mestna hranilnica pri vsem tem gospodarskem ukrepu nima drugega, kakor da je privolila, da vložniki lahko svoje vloge, ki jih ona itak ne more v potrebam odgovarjajočih vsotah izplačevati, posodijo mestu, ki jih bo višje obrestovalo in si s tem posojilom zmanjšalo svoj dolg pri Mestni hranilnici. Vse pa je, seveda, prepušteno popolnoma prosti volji vsakega posameznega vložnika, da svojo vlogo ali pusti v Mestni hranilnici, ki jo bo obrestovala po dosedanjih obrestni meri in jo izplačevala po dosedanjih lestvinih obrokih, ali pa jo, bodisi v celoti, bodisi samo deloma, prepíše na mesto in zato prejme obligacijo, ki se glasi na isto vsoto in za katero mu bo mesto vsako leto izplačalo 6% obresti, kadar pa bo izžrebana (žrebale se bodo vsako leto dvakrat), jo bo pa izplačalo v celoti, najkasneje pa v 15 letih. — Sicer bomo pa v kratkem v posebnem članku na najbolj jasn način razložili vse okoliščine tega obligacijskega (ne obligatnega) posojila.

Samostojni predlogi

Ljubljana, 20. avgusta.

Dodatno k našemu današnjemu poročilu o občinski seji navajamo še kratko vsebino samostojnih predlogov, ki so jih vložili posamezni občinski svetniki.

Tako je obč. svetnik Ivan Pavlin predlagal nujno remediuro v naselbinah na Cesti dveh cesarjev. V tej naselbini so razmere neznosne in ljudje živijo v razmerah, ki niso dostojne človeka. Župan je obljubil, da bo dal po socialnem in gospodarskem uradu pregledati to kolonijo in odstraniti vse napake, seveda le za tiste, ki so tudi vredni pomoči mestne občine.

Občinski svetnik Musar, Zupan in Martinčič so vložili predlog za olajšanje pogojev obrtnikom pri razpisanih mestnih delih, zlasti za olajšavo pogojev glede kavicje in kolavdacijskega obroka. Občinski svetnik Florjančič je vložil predlog glede pokopališča v Dravljah, za katerega je svet kupila že bivša uprava občine Zgornja Šiška, dolg v Mestni hranilnici za 350.000 na 600.000 Din, medtem ko je kupljen svet ostal vsa leta neizplačen.

Občinski svetnik Salehar je vložil predlog, v katerem se zavzema za ureditev cest do nove šole za Bežigradom, za pospešitev del pri tej šoli in za preselitev kolonije v Gramozni jami. Župan je izjavil, da so dela pri tej šoli že pospešena, tako, da bo v jeseni že mogoče šolo odpreti.

Ing. Majce je vložil predlog, naj bi se v prihodnji proračun vnesel znesek za ureditev ceste med Domobransko in Streliško ulico. Župan je obljubil, da se bo za to zavzel. Vsi predlogi so bili nato odkazani odsekom.

Štiridnevni sociološki tečaj

Za učitelje naše srednje šole. Od 17. do 20. avgusta

Udeležencev je bilo prvi dan okrog 60, nazadnje nad 100. Bila je precej pisana družba; iz večine mlade moči. Predavanja je bilo osem, vselej za celo dopoldne. Predaval je univ. prof. dr. Gosar.

Marsikateri je prišel na tečaj z velikimi upi, prav tako jih ni manjkalo onih, ki so prihajali s skepsis in pesimizmom. S skrbjo prežet sem bil sam.

Takoj prvo — drugo predavanje, v katerem je g. predavatelj govoril o družbi na splošno, nam je pokazalo vso problematiko razmerja poedinca do družbe, pa tudi vsa trenja, ki so bila in bodo, dokler bo človek ostal človek in ta trenja bodo tem bolj usodna, čim bolj zmotna bodo pojmovanja o človeku in družbi.

A prav tako smo že takoj prvi dan vsi čutili v g. predavatelju znanstvenika, ki ni samo sam v stvari doma, ampak tudi človek, ki je s toliko psihološko utemeljenostjo — s toliko jasnostjo in tako energičnimi argumenti — polpril vsako svojo trditve, da mu nisi mogel niti za hip odrekati tudi svoje pritrditve.

Prešel je k analizi in kritiki kapitalističnega gospodarstva. Pokazal na pozitivne strani (napredek na polju tehnike, higijene, kulture in splošno) in na negativne, ki se dajo na kratko označiti: mehanizacija dela, izžemanje delavca in konsumenat, povzročajo trajni boj: za gospodarsko moč, za moč v državi in za moč med državami v brezobzirni tekmi. V žarki luči nam je pokazal vso zlo teh posledic in vso nujnost novega druž. reda. A takoj poudaril, naj se nikar ne vdajamo iluzijam, kakor da bo že samo nov gospodarski red ustvaril lepše življenje brez vseh težav in problemov. Tudi v podružabljenem gospodarstvu so ti problemi čisto nujni, ker tudi v njih bo človek človek, ker bo tudi v njih različnost dela in mezd, ker bo tudi v njih vprašanje meznega razmerja, vodstva podjetij, vprašanje minimalne plače in družinske plače (itd.), žensko vprašanje, vprašanje deleža na dobiček itd. To nam je takoj dokazal v naslednjem, sedmem predavanju, ko nam je govoril o boljševizem in fašističnem reševanju soc. vprašanja. Zopet govoril o pozitivnih in negativnih straneh. Neizpodbitno nam je dokazal, da so se prav ti problemi v Rusiji še posebej zaostriili, da je položaj delavca nad vse beden, da nima niti svojih lastnih, ož režima neodvisnih delavskih organizacij. Kakor boljševizem, tako tudi fašizem ne po-

meni rešitve delavca, ampak njegovo suženjstvo. Pod težo dejstev smo samo molčali.

V zadnjem, osmem predavanju je predavatelj razvijal rešitev soc. vprašanja v dosledno samoupravni, občestveni ureditvi gospodarskega reda in družabnega življenja vobče. Potrebno nam je organično občestveno življenje povsod. Prelepe so bile misli tega predavanja, a preveč jih je bilo za to kratko poročilo. Samo knjigo za nov družb. red vzemi v roke, pa boš našel jasne in verne smer-nice. Zaključil je: Veliko se bo dalo napraviti! A ne brez žrtve. Ti nazori niso za slabotnega človeka, ampak za zdrave, krepke, dela in žrtve voljne ljudi.

Če naj še kratko omenimo vidike, s katerih je g. prof. vsje obravnaval, so (vidiki) bili ti-le:

O vsem je govoril zgolj za gospodarskega, oziroma narodnogospodarskega stališča — nikjer s svetovnonazornega; v zgodovino je posegel le malo, samo kolikor je bilo nujno; pri vsaki gospodarski struji (marksizmu, fašizmu itd.) je kazal na sončne in senčne strani, tako tudi pri boljševizmu, ki je Evropi prihranil dosti bridkihkušenj; prav pri boljševizmu je opozarjal, kako je navezan na buržujske zakone kapital. gospodarstva, na rentabilnost, določanje cen in mezd itd. (Glej knjigo: Stalin, Disours...) Vsi, zlasti inteligenca, smo odgovorni za usodo družbe. Najbolj pa je bilo g. predavatelju to-le pri srcu: Naj bi mladi inteligentje spoznali, koliko je v boljševizmu utopije in naj bi svoje mlade moči rajši posvetili resnično možnemu izboljšanju družabnega reda.

Predavanja sama so pokazala, kako potrebna so bila. Saj je debata pokazala, koliko nepoučenosti, koliko nejasnosti; je bilo med nami. Hvaležni smo mu in zdaj je potrebno samo še to, da vzamemo v roke njegovo knjigo in se poglobimo v študij tako perečega vprašanja.

Ob koncu je gotovo marsikdo čutil v sebi še eno gorečo željo, da bi namreč vsi slovenski inteligenti, zlasti oni vzgojitelji naše mladine na srednjih šolah se postavili popolnoma v službo resnice, njo odkrivali, njo zagovarjali, njej služili, pa tudi častno priznavali zmote svoje in na tak način obvarovali temnih, nesigurnih poti one, katerim naj bi bili vodniki. V to je izzvenela tudi poslovilna beseda g. prosv. insp. g. dr. Dolenc, ki je zaključil lepo uspeši soc. tečaj.

D. H.

Ljubljana

○ Nj. Vel. kralj Peter II. krstni boater desetemu otroku. Družini Jurija Ziherla v Štepanji vasi št. 41, služitelja pri direkciji drž. železnice v Ljubljani, se je rodil te dni deseti otrok. Starši so bili izredno počaščeni, ko so sprejeli vest, da je Nj. Vel. kralj Peter II. blagovolil prevzeti botrstvo desetemu otroku. Obred sv. krsta se bo izvršil v nedeljo okrog 11 dopoldne. Ta dogodek, ki bo prvi v Ljubljani, vzbuja veliko zanimanje.

○ Na I. drž. deški meščanski šoli v Ljubljani (Prule) se pričnejo popravni izpiti dne 23. avgusta ob 8. Vpisovanje za šolsko leto 1936-37 bo 1., 2. in 3. septembra od 8 do 12. Natančna navodila za vpisovanje so na oglasni deski v veži šolskega posloja.

○ V mestni klavni se bo jutri (soboto) ob 15 prodajalo na prosti stojnici prašičje in telečje meso po znatno znižani ceni.

○ Na drž. trgovski akademiji v Ljubljani prično popravni, razredni in dopolnilni izpiti 24. avgusta po razporedu, ki je razglašen na uradni deski. Prijave za vpis v I. razred sprejema ravnateljstvo do 28. avgusta od 9 do 11. Vpisovanje v višje razrede in vpisovanje dijakov (inij), ki so definitivno sprejeti v I. razred, bo 1., 2. in 3. septembra od 9 do 12. Vse podrobnosti na razglasni deski.

○ Davica v Ljubljani. Med ljubljanskimi otroki je zavzela epidemija davice in škrlatinke zopet večji obseg ter mora bolnišnica dnevno sprejeti vsaj enega ali dva otroka, ki sta zbolela za eno teh dveh bolezni. Ob tem času je širjenje davice v Ljubljani sploh navadno. Ugotoviti pa moramo, da niti ena, niti druga bolezen ni več tako nevarna, kakor je bila svoj čas, ko niso poznali še pravega cepiva proti tema boleznima. Medtem pa sodobna medicina pozna izvrstno cepivo proti obema boleznima. Važno pa je, da starši svojih malih bolnikov ne skrivajo doma, temveč, da jih takoj dajo pregledati zdravnikom.

○ Na vrtu g. Lojzeta Novaka v Šiški, Podlimbarskega ulica št. 46, raste med drugim tudi velik figov grm, ki ima čez 200 sadov, od katerih je dozdele šest. Enega nam je posestnik prinesel pokazat v uredništvo. Pač redek slučaj pri nas. Grm je bil čez zimo na prostem, samo v slamo je bil zavrt.

○ Nesreča v St. Vidu. V sredo dopoldne se je zgodila v St. Vidu nad Ljubljano hujša nesreča. Z motociklistom se je na zadnjem sedežu peljala skozi St. Vid 24 letna šivilja Vida Glavnik iz Rožne doline. Motornemu kolesu je počila pnevmatika ter je Glavnikova padla s kolesa. Obležala je nezvestava. Pri padcu je namreč dobila hude rane na glavi. Iz Ljubljane je bil poklican reševalni avto, ki je ponesrečenko prepeljal v bolnišnico.

○ Lube, česlovina in smola so prav za prav stranski produkti lesa, vendar imajo pa tudi veliko vrednost za gospodarstvo in na velesejski razstavi »Za naš les« od 1. do 13. septembra bomo videli, kako jih pridobivamo in predelujemo za najrazličnejše namene.

○ Nesreča otroka. Iz Naklega so včeraj pripeljali v ljubljansko bolnišnico petletno Urško Potokarjevo, hčerko posestnika iz Naklega. Otrok je padel tako nesrečno, da si je zlomil levo nogo.

○ Zastrupljenje. V Vrstoškovi ulici stanujoča kuharica Ana Vidmarjeva je v ponedeljek zvečer izpila neko tekočino, s katero se je nevarno zastrupila. Prepeljana je bila v bolnišnico, kjer pa so ji zdravniki nudili naglo pomoč, tako da je sedaj že izven nevarnosti.

○ Novaren padec s kolesa. Včeraj dopoldne je na Šmartinski cesti padel s kolesa carinski deklarant Sivc, stanujoč na Bohoričevi ulici 20 ter uslužben pri tvrdki Strukelj. Sivc se je pri padcu nevarno rnil na levem senu, kjer je dobil večjo rano. Reševalni avto ga je prepeljal v bolnišnico.

○ Žalne damske obleke in plašče dobite v veliki izbiri pri Fran Lukič, Stritarjeva ulica.

Maribor

○ Karamboli na dnevnem redu. Na vogale Vrtnice ulice in Koroske ceste sta trčila 25-letni jurist Franc Pinter iz Selnice, ki se je vozil z motornim kolesom, in mizarjski vajenec Franc Šauperl, ki se je vozil s kolesom. Šauperl ima na kolesu 330 Din škode.

○ Tatvina kolesa. Pred okr. načelstvom v Mariboru je neznan ljubitelj koles ukradel moško kolo znamke Steyer, vijoličaste barve z evidenčno št. 9628, tovarniško št. 5.700.266, ki je last uprave »Slovenca« v Mariboru.

○ Čoln so ukradli. Trgovec Franc Dobrajc iz Tattenbachove ulice je ovdal policiji, da mu je neznan storilec ukradel čoln, katerega je imel pripetega v bližini drž. mesta. Tat je prepeljal verigo ter se boje odpeljal proti Sv. Petru. Čoln je vreden 500 Din.

○ SSK Maraton. Lahnofletski nastop, ki bi se moral vršiti to nedeljo na Livadi, je preložen na prihodnjo nedeljo, 30. avgusta.

○ V Rogaško Slatino. Na željo gostov in domačinov bo v soboto, 22. avgusta v prostorih Zdraviliškega doma pleninska veselica. Zlasti so vabljene narodne noše!

○ Šolskim sestram v Korčah je pobeignil pes volčje pasme, ki sliši na ime Luksi. Kdor ga ga pripelje, dobi nagrado.

○ Z voza padel. Novak Anton, 77-letni posestnik iz Jarenine je v sredo popoldne nakladal na voz seno. Pri tem delu je padel z voza in obležal v nezvesti s pretrganimi možgani. Prepeljan so ga v bolnišnico, kjer se do četrta dopoldne še ni zavedel.

○ Pred eksekutorjem skril. Zeler Fr. Fekonja je ovdal oblastem, da je v mesecu aprilu vrgel v ribnik železen drog, ker ga je hotel skriti pred eksekutorjem, ki je obiskal njegovo hišo v začetku maja. Železni drog je sicer rešil prodaje na dražbi, od nje pa je vkljub temu prišel, ker mu ga je nek 15-letni pos. sin ukradel in prodal. Z zadevo se bo počelo sodišče.

○ Premestitev. Zvaničnica pri okr. sodišču v Sošanju, Kristina Smolnikar, je premeščena k okrož. sodišču v Mariboru.

○ Posestne spremembe. Prodali so: Viktor Hausmaninger in Zofia Hientz, posestnika v Mariboru, zasebnici Herli Baumeister stanovanjsko hišo v Cankarjevi ulici 14 s parcelo za 200.000 dinarjev; Marija Zolger, posestnica v Mariboru, mestni občini mariborski v svrhu dekoracije Betnavske ceste parcelo v izmeri 673 m² za 40.380 dinarjev, poleg tega plača mestna občina prodajalki kot odškodnino za odstranjeno leseno dvoriščno poslopje 3000 Din; Lina Mülhstern je prodala juvelierju in urarju Srečku Kneserju 2 parceli v izmeri 833 m² za 41.000 Din. Trije bratje Pelkani - Ivan, Franc in Hubert - so zakoncem Josipu in Hermini Bežjak prodali vsak svojo šestino stanovanjske in trgovske hiše v Gosposki ulici 25 za skupno 300.000 Din.

Trbovlje

Boj za kruh. V rudarskih revirjih živimo v težkem pričakanju, kako se bodo končala pogajanja s TPD radi kolektivne pogodbe, veljavna za tri leta. Kaj bo ta pogodba našemu rudarju nudila, ali mu bo dala živeti življenje vsaj v tej skromni obliki. Pogajanja so se pred tedni prekinila, nadaljevala se bodo 26. t. m. v Ljubljani.

Ko se je dosedanja pogodba od strani rudarskih zaupnikov TPD odpovedala, ki se mimogrede omenjeno pri nekaterih rudnikih ni popolno držala, je TPD zagrozila z redukcijo. Kaj jo je tako razkazilo, se ne ve. Saj je ob času pogajanj z drž. železnico, za dobavo premoga, kjer so naši delavski zastopniki vse moči napeli, s pismeno izjavo obljubila, če bo TPD dobila tolikšno dobavo kot prejšnje leto, da ne bo reducirala nobenega delavca. Pa je dobila še nekaj več! Zato upamo pa, da si bo TPD premislila. V ponedeljek bo javen shod, kjer se bo rudarjem obrazložilo, kako in kaj. Upati je pa, da se bo zadeva mirno iztekla, delavstvu se bo pa vsaj malo položaj izboljšal.

Imenovanje. Za ravnatelja novoustanovljene meščanske šole v Zagorju, je imenovan tukajšnji strokovni učitelj g. Škerjanec Metod. Značajnega, katoliškega učitelja, kakor tudi dobrega kulturnega delavca bomo tu pogrešali.

»Pri kapelici«. Katarinčani bodo v nedeljo prvič javno nastopili z igro »Pri kapelici« v 3 dejanjih. Začetek ob pol 4 popoldne in se bo igralo na odru pred cerkvijo sv. Katarine. Mlademu prosvetnemu društvu, želimo obilo uspeha. Naša je pa dolžnost, da se prireditve, kjer bo nastopil tudi njihov pevski zbor, udeležimo polnoštevilno.

Nova cerkev

Hmelj je letos izredno lepe zelene barve. Obiranje je v najlepšem teku. Po večini bo končano še ta teden. Nekateri se boje dežja, ki bi utegnil hmelj porjaviti.

Gospodarstvo

Konec nemške bančne krize

Leta 1931 je imela Nemčija veliko krizo svojih denarnih zavodov, ki je imela zle posledice za vse denarstvo Srednje Evrope. Tojla kmalu so energični ukrepi nemške države pomagali bankam zopet na noge, zlasti še, ker so bila zanje mobilizirana znatna denarna sredstva. Tedaj je bila ustanovljena v Berlinu Akceptna banka, ki je imela namen, da je onim bankam, ki potrebujejo diskonta Reichsbanke, garancijo za posojila, ki so jih potrebovala za izplačilo vlog pritiskajočim vlagateljem. Zavod je v resnici izvršil velikopotezno svojo nalogo, saj so znašali njegovi krediti na koncu leta 1931 1.620 milij. mark. Toda z normalizacijo razmer so denarni zavodi vračali svoja posojila in do konca 1934 so se obveznosti nemških bank do Akceptne banke zmanjšale na 480 milij. mark, v drugi polovici leta 1935 pa so banke skoro v celoti plačale svoje kredite. Dne 31. maja 1936 so

znajali krediti bankam le še 7.4 milij. mark, dočim so dne 30. junija 1935 znašali še 111.56 milij. mark.

Zaradi tega je bila na občnem zboru dne 20. maja 1936 sklenjena likvidacija tega zavoda, ker so njegove nekatere druge naloge prevzele druge banke. Sedaj je predložena tudi likvidacijska bilanca banke za 31. maj, po kateri znaša čisti dobiček za 1935-1936 2.6 milij. mark na vplačano glavnico 50 milij. mark. S tem so naloge Akceptne banke bile izpolnjene in izginila bo ustanova, ki je imela velike zasluge za mobilizacijo nemških denarnih zavodov.

Ta nemški vzgled nam kaže, da se izplača pomagati denarnim zavodom v bančni krizi, saj se v svrhu mobilizacije dani krediti kaj kmalu vrnejo, veliko korist pa ima od mobilnosti bank vse gospodarstvo.

Pogajanja z Italijo

Jugoslovanski kurir poroča, da je bila v sredo in četrtke konferenca v zunanjem ministrstvu pod predsedništvom g. Milivoja Pilje, pomočnika ministra o ureditvi trgovinskih odnošajev z Italijo. Na konferenci so sestavili odgovor na italijansko noto z dne 29. julija 1936. Nadalje so govorili o novi ureditvi plačilnega prometa in je prevladovalo mnenje, da mora naša država povečati svoje nakupe v Italiji. Seveda to ne morejo toliko zasebni nakupi. Vendar je malo predmetov, ki bi v resnici prišli v poštev za naš trg.

Davčne oprostitve za Zenico

Belgrad, 20. avgusta. AA. Ministrski svet je na predlog finančnega ministra in na podlagi čl. 98 finičnega zakona za leto 1936-37 izdal uredbo o oprostitvi plačevanja javnih dajatev za železno industrijo v Zenici. Uredba se glasi:

Čl. 1. Železna industrija, d. d. v Zenici, se oprosti carin in drugih carinskih dajatev, skupne davka na poslovni promet, luksuznega davka, državnih in samoupravnih dajatev na vse vrste strojev in njihove rezervne dele, na ves material in orodje uvoženo iz tujine za gradbe novih tovarniških naprav in tudi tedaj, kadar jih pošlje iz tujine nazaj ter uvozi namesto njih drugi material.

Čl. 2. Materejal, ki se uvozi po prejšnjem členu, se ima, v kolikor se ne bo porabil pri gradnji tovarniških naprav, v določenem roku poslati v tujino. Drugače bo družba morala plačati dajatve za neizvoženo količino na prvi poziv carinarne.

Čl. 3. Orodje in priprave, potrebne za gradnjo novih tovarniških naprav, ki se začasno uvožijo pod pogojem, da se v določenem roku vrnejo, so proste ostalih carinskih dajatev. Kol jamstvo, za znesek ustrežajočih dajatev pri uvozu služi pisмено poročstvo Železne industrije d. d. v Zenici.

Čl. 4. Podrobnejše določbe za izvedbo te uredbe bo izdal finančni minister.

Čl. 5. Ta uredba stopi v veljavo, ko se razglasi v »Službenih novinah« in velja glede določb o uvozu do vseh 31. decembra 1937. Glede vračila neuporabljenega materijala, orodja in drugih priprav itd. je odločil finančni minister v odločbah, ki jih predpisuje za izvršitev te uredbe.

Naša trgovina z Nemčijo

Objavljeni so podatki o nemški zunanji trgovini po državah za prvo polovico 1936. Skupno je bila nemška trgovinska bilanca v prvi polovici letos aktivna za 131.7 milij. dočim je bila lani v prvi polovici leta pasivna za 163.2 milij. mark. — Naša trgovina z Nemčijo izkazuje povečanje našega uvoza v Nemčijo od 29.1 v prvi polovici 1935 na 33.3 milij. mark v prvi polovici letos. Istočasno pa se je povečal tudi nemški izvoz k nam in sicer skoro za 100%: od 16.6 na 31.7 milij. mark, tako da je znašala pasivnost samo 1.6 milij. mark.

Nekoliko drugačen razvoj izkazuje naša carinska statistika za prvo polovico letno. Po tej statistiki je nemški izvoz k nam narasel od 264.8 na 471.15 milij. Din, dočim se je naš izvoz v Nemčijo povečal od 299.6 na 415.1 milij. Din, tako da je bila naša trgovina z Nemčijo pasivna v prvi polovici letos za 56.1 milij. Din, kar je znatno več, kot izkazuje nemška statistika, ki dokazuje že skoro izenačenje.

Kulturni obzornik

Študij vasi pri Madžarih

Zanimanje za ljudsko življenje, tako za gospodarsko stran njegovo, kakor za duševno izživljanje, ima na Madžarskem že lepo tradicijo. Danes pa je narodopisni in sociografski ter sociološki študij pri Madžarih tako zavidljivo razvit, da si je njegov razvoj zanimivo ogledati.

Raziskavanje vaškega življenja na Madžarskem je staro že okoli dvesto let. Začetniki tega gibanja so bili n. pr. Bel Mátyás, Tessedik Sámuel in Berzevici György. Glavni voditelj dela za dvig zaupšenosti vasi pa je bil slavni mecen in kulturni vodja Séchenyi István. V devetnajstem stoletju so dvignili delo za spoznavanje vasi Fényes Edele, Galgóczy, Károlyi i. dr. Najboljšo madžarsko vaško sociografijo pretekle dobe pa je napisal tujec — Le Play v delu »Reforma delavskega vprašanja« (1846). Drugi, ki je pisal o madžarskem kmetu, je bil bavarski gospodarstvenik Henrik Ditz.

Narodna prebujna in prosveta se je v začetku usmerila le v mesta, šele v devetdesetih letih so opazili propad vasi, beg v mesta, izseljevanje itd. Pod vodstvom grofa Károlyi Sándora se je pričelo agrarno gibanje, ki se je bavilo s težkim gospodarskim stanjem kmeta, izdajalo list z monografijami vasi itd. Istočasno so se narodopisci začeli uveljavljati s preučevanjem ljudske duše. Prej so ovekovali ljudsko življenje le pesniki in pisatelji Petöfi, Avany, Jókai, Mikszáth, Gárdonyi, Tömörkényi, Móricz, Móra itd. Po vojni se je to delo zelo dvignilo. L. 1920. se je ustanovilo »Vaško društvo«, ki je z vprašalnimi polami pospešilo študij vasi in v listu »Vas« nabralo množico gradiva. Priključilo se je še Geografsko društvo, nega poseben odsek za preučevanje Blatnega jezera z okolico in Madžarske nižine z revijo »Zemlja in clo-

Bilanca Drž. hipotekarne banke

Bilanca Državne hipotekarne banke za 31. julij izkazuje sledeče postavke (vse v milij. din, v oklepajih postavke za 30. junij):

Aktivna: gotovina in blagajna zapiski 565.5 (623.7), posojila: hipotekarna 2.076.1 (2.084.4), komunalna 831.9 (790.7), vodnim zadržam 79.6 (79.7), meničnohipotekarna posojila 110.9 (110.56), domače menice 57.9 (57.54), lombardna 106.8 (127.9), tek. račun fin. ministertva 641.84 (551.74), razni tekoči računi 236.34 (235.8), nepremičnine 218.2 (218.7), odkupljeni efekti 261.26 (217.5), efekti rez. fonda 175.1 (175.1), efekti amortizacijskega fonda 9.4 (9.4), razna aktivna 168.0 (164.6).

Pasivna: samostojni fondi 383.2 (375.26), fondi in glavnice javnih ustanov 1.534.1 (1.519.03), hranilne vloge 1.96.9 (1.191.93), vloge v tek. računih 442.6 (395.4), tek. račun fin. ministertva 89.9 (90.5), razni tek. računi 418.3 (415.9), rez. fond 161.25 (161.2), amort. fond 42.85 (42.84), zastavni listi in obveznice v obtoku 815.2 (811.16), predujmi tujih bank 126.6 (126.6), razna pasiva 328.0 (317.6).

Izkaz kaže, da se je v juliju zelo zmanjšala likvidnost banke. Vsa tako pridobljena sredstva kakor tudi odplačila dolžnikov na hipotekah je banka porabila predvsem za povišanje izposojil finičnemu ministertvu, ki so narasla za 90 milij. din in za povečanje komunalnih posojil za 41 milij. dinarjev.

Med pasivi so ponovno narasla tuja sredstva banke, zlasti pa vloge na tek. računih, ki so junija narasle za 47 milij. din. Skupno je bilanca vsota banke narasla od 5.447.4 na 5.539.0 milij. din.

Organizacija državne statistike

Že od leta 1931 dalje se nahaja državna statistika v sklopu notranjega ministertva, dočim je prej spadala v predsedništvo vlade. Sedaj je minister notranjih zadev dr. Korošec izdal naredbi, v kateri je določen natančen delokrog Splošne državne statistike, njeni oddelki itd. V uredbi je tudi določeno, da sme znašati število uslužbenecv v oddelku splošne državne statistike 81, pri statističnem uradu v Zagrebu 33 in v Sarajevu 6. Poleg tega se lahko postavljajo tudi honorarni uslužbenici.

Po proračunu za 1936-1937 je bilo število osebja v centrali v Zagrebu 78, v Zagrebu 32 in v Sarajevu 4. Vsa proračunska vsota je znašala za 1936-1937 za splošno drž. statistiko 5,952,539 Din (1935-1936 6,788,120 Din). Posebej ni izkazano število začasnih dnevnikařev, ki urejajo podatke popisa od 31. marca 1931. Pač pa znašajo njih prejemki in proračuni 1936-1937 3,915,779 dinarjev.

Narodna banka ima za 400 mil. odkupljenih izvoznih terjatev

Od začetka leta pa do danes je narasla postavka razna aktivna v izkazih Narodne banke od 512 na 612 milij. Din (lani je bil prirastek od 285 na 512 milij. Din). Na tej postavki knjiži Narodna banka odkupljene marke, italijanske lire in drahem. Računa se, da je Narodna banka odkupila za 30 milij. lir (nakaznice), dalje 7 milij. mark in okoli 40 milij. drahem. Poleg klirinških nakaznic je Narodna banka kupovala na borzah tudi klirinške čeke, za približno 150 milij. Din. Tako se računa, da ima Narodna banka v tej postavki okoli 400 milij. Din takih vrednot.

Nemške klirinške nakaznice. Po poročilu iz Belgrade drže naši izvozniki še za okoli 2 milij. mark nemških klirinških nakaznic, čeprav se plačila v nemškem kliringu razvijajo zelo počasi.

Seveda imajo še gospodarsko univerzo z vaskim seminarjem, ki stori svojo L. 1928. so vseučilišniki v Szegedu začeli smotno hoditi na deželo risat in nabirati narodno blago. Društva »Turul« in »Pro Christo dijaška zveza« imajo v delovnem načrtu študij vaškega življenja. Enako tudi skavti! Ti imajo list »Mlado madžarstvo«, kjer objavljajo tako gradivo. Zlasti smotno nabirajo pesmi in pravljice med ljudstvom, žive v vaseh, pri pastirjih, ribičih itd.

»Državno Széchenyijevo društvo« iz l. 1905. je svoje zanimanje za ljudsko življenje dvignilo leta 1934., ko je njen agrarni razred spoznal, da morajo tisti, ki hoče kmečkemu ljudstvu pomagati, dobro poznati mišljenje, družabno in gospodarsko stanje vasi, nastalo po vojski.

Posebno zanimivo in važno je delo madžarske osnovne in srednje šole. Učni načrt terja popolno spoznanje rodne zemlje. V ta namen so uvedli tudi »Zvezke za zbiranje domoznanskega gradiva«. Učenci nabirajo gradivo pod vodstvom učiteljev in profesorjev in tako se oboji pripravljajo za pisanje vaških monografij. Tisočsto šol dela že v tem pravcu.

Državni zavod za narodno zdravje zbira prav tako bogate podatke sociografskega značaja.

Vsa ta samostojna prizadevanja mnogih ustanov pa je v zadnjem času združila »Madžarska družba«, ki je v svojem okrilju ustanovila »Zavod za raziskavanje vasi«. Ta ustanova združuje vse delo, ki vpoštevava vaško življenje, daje navodila za raziskavanje, skrbi za ureditev gradiva in za njegovo izdajanje. Predsednik zavoda je univ. prof. dr. F. Steineker. Zavod ima arhiv s statistiko in sociografskimi podatki za vse vasi za daljšo dobo nazaj. Tako dopolnjuje delo »Madžarskega sociografskega zavoda« (ustan. 1920). »Zavod za raziskavanje vasi« si prizadeva, čim bolj razširiti strokovni študij ljudskega življenja na vasi. Zato pospešuje izdelovanje monografij značilnih in zanimivih vasi, kar tudi nagradjuje. Sestavlja je »Reper-

Podaljšanje češkoslovaških kontingentov za izvoz naših vin. Letošnji kontingent za uvoz naših vin v Češkoslovaško je znašal 200 vagonov. Ker pa jugoslovanski izvozniki še niso mogli dobaviti vsega kontingenta do konca avgusta 1936 (ostalo jim je še 90 vagonov), je jugoslovanska vlada naprosila češko vlado, da naj podaljša kontingent do konca septembra 1936. Istočasno so se začela pogajanja za podrobnosti uvoznega kontingenta vina za oslanek tekočega leta.

Obračun mark za državne nabave. Iz Belgrade poročajo, da je prišlo do sporazuma o tečaju nemške marke, katere potrebuje država za plačilo naročil v Nemčiji po tečaju 14 Din. Narodna banka ima že kupljenih 7 milij. mark, katere je plačala tudi po 14. deloma pa tudi po 17.00. Obračun mark, ki so potrebne za železarno v Zenici, se bo vršil po že prej ugotovljenem tečaju.

Izvoz samo za devize. Jugoslovanski kurir poroča, da se v naših merodajnih krogih proučuje vprašanje omejitve izvoza nekaterih predmetov v klirinške države. Doga je se namreč, da klirinške države kupujejo pri nas surovine, katere prodajajo naprej za proste devize. Tudi druge države izvažajo iz klirina gotove proizvode, katere je treba plačati v devizah. V poštev prihajajo: pšenica, koruza, baker, konoplja itd.

Vsak si pomaga, kakor more, in zato se je reja malih živali tako razširila zlasti med manj premožnimi ljudmi. Vsi rejci bodo pa posebno na jesenskem velesejmu od 1. do 13. septembra imeli priliko izbrati najraznovrstnejšo perutnino, kunce in golobe, zlasti za plemo, da pri rejci ne bo razočaranj. Društvo »Zivalce« že poskrbi, da bodo na njeni razstavi na velesejmu razstavljeno samo zdrave in krepke čistokrvne živali najboljših plemen.

Borza

Dne 20. avgusta 1936.

Denar

V zasebnem kliringu se je na ljubljanski borzi uvrstil avstrijski šiling na 8.58—8.68, na zagrebški na 8.52—8.62, na belgajski pa je popustil na 8.4950—8.5950. Grški boni so beležili v Zagrebu 29.40—30.10, v Belgradu 29.50 denar.

Angleški funt je beležil v Ljubljani 238 do 238.50, v Zagrebu in Belgradu 238 denar. Španska pezeta je beležila v Zagrebu 6.10 blago, v Belgradu 6.15 blago.

Nemški čeki so se v Ljubljani okrepili na 13.38—13.58, v Zagrebu na 13.29—13.49, za konec avgusta so beležili 13.25—13.45, za sredo septembra 13.20—13.40, za konec septembra in sredo oktobra pa 13.15—13.35. V Belgradu so beležili 13.2365—13.4365.

Italijanske lire so nudili v Zagrebu po 3.16 blago.

Ljubljana. — Tečaj s primom.
Amsterdam 100 h. gold. 1968.15—2082.75
Berlin 100 mark 1754.91—1768.75
Bruselj 100 belg 736.69—741.75
Curih 100 frankov 1424.22—1431.29
London 1 funt 219.45—221.50
Newyork 100 dolarjev 4333.22—4369.53
Pariz 100 frankov 287.69—289.13
Praga 100 kron 180.47—181.58

Promet na zagrebški borzi je znašal brez kompenzacij 2,781.121 Din.

Curih. Belgrad 7, Pariz 20.20, London 15.45, Newyork 306.875, Bruselj 51.775, Milan 24.175, Amsterdam 208.425, Berlin 123.425, Dunaj 57.10, Stockholm 79.65, Oslo 77.65, Kopenhagen 68.975, Praga 12.68, Varšava 57.70, Budimpešta 61, Atene 2.90, Carigrad 2.45, Bukarešta 2.50, Helsingfors 6.805, Buenos-Aires 0.85625.

Vrednostni papirji

Ljubljana. 7% invest. posojilo 82—83, agrarji 48—49, vojna škoda promptna 364—365, begluške obveznice 66—67, 8% Blerovo posojilo 83—84, 7% Blerovo posojilo 73—73.50, 7% posojilo Drž. hip. banke 86—87.

Zagreb. Državni papirji: 7% invest. posojilo 82—82.50 (85), agrarji 47.50 den., vojna škoda promptna 364—366, begluške obveznice 68.50 den., 5% obv. za javna dela II. tr. 90 den., 8% Blerovo posojilo 82.75—83.50, 7% Blerovo posojilo 73.50 do 74 (73.50), 7% posojilo Drž. hip. banke 86—87, 7% stab. posojilo 82.75 den. — Delnice: Narodna banka 6.250 den., Priv. agrarna banka 232—234, Trboveljska 135 bl., Isis 20 den., Osj. sladk. tov. 135 bl.

Belgrad. Državni papirji: 7% invest. posojilo 84—85, agrarji 48.25—48.75, vojna škoda promptna 364.75—365 (365, 364.75), begluške obveznice 68.90 do 69 (68.90); 68—68.25, 8% Blerovo posojilo 83 do 84, 7% Blerovo posojilo 73.50 den. — Delnice: Narodna banka 6350 bl., Priv. agrarna banka 233.50 bl. (232.25).

Zitni trg

Novi Sad. Otrbi bč. 71—73. — Vse ostalo neizpremenjeno. Tendence neizpremenjena. Promet srednji.

Živina

Ptujski sejmi. Konjski in goveji sejem, ki je bil v torek, 18. t. m. na mestnem sejmišču, je bil kar se tiče dogona, prav dobro založen in tudi kupčija je bila tokrat dobra in živahna. Prignali so 73 volov, 305 krav, 14 bikov, 49 juncev, 95 telic, 8 telet in 126 konj, skupaj 680 glav živine. Od teh so prodali 304 komade. Cene tako goveji živini kakor konjem so od zadnjega sejma nekoliko poskočile in so bile naslednje: Voli 3.25—4.70 Din, krave 1.80—3.50 Din, bikji 3—4 Din, junci 3—3.50 Din, telice 2—4 Din, teleta 4 Din za kilogram žive teže. Konje so prodajali po kakovosti od 1000 do 4000 Din, žrebeta pa od 500—2000 Din komad. 1 vagon konj je bil prodan v sosedno Avstrijo. Prihodnji konjski in goveji sejem se bo vršil dne 1. septembra t. l.

Sejem za prašiče v Ptuj, ki je bil v sredo, 19. t. m., je bil srednje založen in tudi kupčija je bila srednja. Pripeljali so 120 velikih svinj in 124 prascev, skupaj 244 rilecev. Od teh so prodali 81 komadov. Cene svinjam se od zadnjega sejma niso spremenile in so ostale na isti višini ter so bile naslednje: Prolenki 5.50—6 Din, mastne svinje 6.50—7 Din, plemene svinje 5—5.50 Din za kilogram žive teže; mrtve teže 8—9 Din. Prasce, stare 6—12 tednov so prodajali po kakovosti od 60—130 Din komad. Prihodnji sejem za prašiče bo v sredo, 26. t. m.

Celje

Na Glasbeni Malici v Celju bo poučevala solo-pečje, mladinsko zborovno pečje itd. izvršna moč v osebi Zore Ropasove, bivše operne pevke. Vpisovanje za vse goience in predmete bo 1. 2. in 3. septembra. Vse podrobno bo na deski na hodniku.

Pogreb žrtve avtomobilske nesreče v Vojniku. Včeraj jutraj je bil na bolniškem pokopališču pokopan češki inženier g. Oldrich Cimbrik, ki je postal žrtev avtomobilske nesreče preteklo nedeljo v Vojniku. Tekom dopoldneva sta dospela iz Češkoslovaške v Celje z avtomobilom njegova brata, ki sta pa našla svojega brata že pokopanega. Pokojnik je bil zastopnik neke avtomobilske tvrdke in je bil star 27 let.

Vodovod na Hrib sv. Jožefa. Sedanji celjski mestni svet je med drugim sklenil tudi gradnjo vodovoda na Hrib sv. Jožefa. Dela so bila predčasno razpisana in oddana. Dela je izločilo podjetje Gradit v Celju. Mestna občina je že začela izkopavati potrebni jarek za napeljava vodovoda.

Strel iz lovske puške. V Orletincu pri Humu ob Sotli je dinar Franc Skrablin iz Orletince iz zasede ustrelil z lovske puške 19-letnega zidarskega pomočnika Tepeža Aloiza iz Rusnice in ga zadel v obe nogi. Vzrok napada ni znan.

Priznanje »Slovenca« za poročanje o olimpijadi. Včerajšnja celjska »Deutsche Zeitung« se laskavo izražala o poročilih, ki jih je za časa olimpijade priobčeval »Slovenec«.

Zaprisega komisije in poverjenikov za znakovanje hmelja. Kr. banska uprava v Ljubljani je imenovala komisijo za znakovanje hmelja, ki šteje 5, z namestniki pa 8 članov, ter poverjenike in potrebne namestnike komisije za znakovanje hmelja v posameznih občinah. Včeraj je bila na okrajnem načelnstvu v Celju svečana zaprisega komisije kakor tudi poverjenikov. Hmeljarski nadzornik gosp. inž. Dolinar Janko je navzočim poverjenikom in komisiji razložil in objavljal pomen znakovanja in jih opozarjal na važnost njihove naloge ter vestno izvrševanje prevzetih dolžnosti. Nato je zaprisegel komisijo in poverjenike okrajni načelnik g. Svetina. Po zaprisegi so poverjeniki prevzeli za znakovanje potreben materijal.

25-letnica Katol. izobraževalnega društva v Vojniku bo v nedeljo 23. avgusta. Fantovski odsek KPD v Celju se udeleži proslave oficielno in je za vse člane udeležba obvezna. Vabljeni so pa k proslavi tudi drugi fantje in prijatelji Katol. prosv. društva, zlasti narodne noše. Vsak udeleženec proslave naj gleda, da bo najkasneje do 9 že v Vojniku.

Izredno važen članski sestanek SK Jugoslavije bo drevi, v petek ob 20 v fantovski sobi v Domu.

Trgovska strokovna nadaljevalna šola v Celju. Vpisovanje za šolsko leto 1936-37 bo v četrtek, dne 27. in v petek, dne 28. avgusta od 18 do 20. K prvemu vpisu v to šolo naj prinesejo učenci: 1. rojstni list, 2. zadnje šolsko izpričevalo, učno pogodbo, 4. zdravniško izpričevalo o telesni sposobnosti. K poznejšim vpisom naj prinesejo učenci zadnje šolsko izpričevalo. Vpisnine je plačati 25 Din. Popravni izpiti bodo v ponedeljek, dne 31. avgusta — pismeni, in v torek, dne 1. septembra — usmeni. Začetek vsakikrat ob 14. Redni pouk se bo začel v I. razred v četrtek, dne 3. septembra, v II. in III. razredu pa v petek, dne 4. septembra — vsakokrat ob 14.

ostankov stare cerkvene notranje opreme. Pisatelj je zdaj načel vprašanje, ali so ti okraski (in sploh starohrvatski) import iz Bizanace, ali so domači proizvod. Znano je, da najstarejši starohrvatski okraski, najdeni v grobovih iz VIII. in IX. stol., vsi kažejo na Bizanac kot na svoj izvor. Nasprotno pa se okraski iz IX. in X. stol. nahajajo na tako ozkem področju, samo med rekami Cetine in Zrmanje, torej na ozemlju središča in najkulturnejšega dela starohrvatske države, ter so tako samosvoji in neodvisni od Bizanace, da pisatelj pride do prepričanja, da so te izkopanine, ki so jih našli zdaj v Solinu, domačega izvora in izdelka. (Samo nekaj izmed njih spominja na stare kijevske uhane.) V XI. stol. pa preneha samostojno hrvatsko izdelovanje takih uhano v ter se zopet pojavi bizantinski tip. Pisatelj je prišel do tega rezultata po naporu primerjanju najdenih stvari z vsemi močnimi kulturami (staroslovansko, bizantinsko, starorusko itd.) ter se je posluževal vseh zgodovinskih in pomožnih ved, tako pomeni brošura važen znanstveni donesek k domači arheologiji. Razpravi je priložen 24 fotografij.

Zdravniški vestnik (št. 7) prinaša več zdravniških razprav, tako dr. Matka o »avskultaciji trebuha«, dr. Heferle o »klinički indiferencialni diagnozi desnosrčnosti«, dr. Bajca »nov način uspešnega zdravljenja medialnih prelomov stegnenice vrata«, dr. V. Guzelja o »naših izkustvih z novimi sredstvi za kratko narkozo«, Dr. Šavnik pa priobčuje članek o »Ogino-Knausovi teoriji ter navaja dokaze za in proti ter jo še ne smatra za dognano. Prof. dr. Šerko je napisal članek ob 80 letnici S. Freuda ter poudarja njegovo genialnost v gotovem oziru. Dr. Bajc poroča o vtisih s kongresa nemških kirurgov v Berlinu. Potem sledi zdravniške društvene vesti ter ocena knjig, med katere je zašla tudi Puntarjeva ocena o prevodih Prešernovih pesmi, ki jih je izdala letos ga. Novjiva.

Španija proti komunistom:

Kdo so uporniki?

Francoški častnik Pierre Dumas poroča o španskih upornikih (ker nekateri listi trdijo, da prejema uporniki podporo tujih držav) in pravi:

Bil sem zaporedoma več mesecev priča revolucije španskega duha. Videl in slišal sem vse, kar se je dogajalo pri upornikih, pa moram resnici na ljubo povedati, da uporniki niso nikoli iskali pomoči inozemstva. Španci, ki so vsi omamljeni od ljubezni do svoje domovine, niso mogli storiti drugače, ko da so se zavzeli za to, da bo njihova ljubljena domovina osvobodjena samo z lastnimi sredstvi.

Kar naravnost lahko povemo, da se je Španija že pred petimi leti narodno prebudila in sicer ob istem času, ko je mlada republika začela nastopati proti katoliški veri.

Obnova karlistične tradicionalne stranke je že pet let na svetu. Tedaj je Andaluzijec Fal Conde, ki je ves prežet z navarskimi teorijami — demokratskimi in zaeno realističnimi — začel pravo prevratno križarsko vojsko za izoblikovanje mladih izobražencev. Svojo križarsko vojsko je postavil na temelje verskega in združniškega duha, skrbi za socialno delovanje, a tudi vdanosti do dinastije.

Tedaj, ko so nepoučeni tujci videli v Španiji same bogataše, graščake in generale, je

Junaško žrtvujejo prebivalci vasi in nekateri kmetje prodajajo svoja zemljišča, žito, pluge, vse, le da bi mogli čim več žrtvovati za blagajno domobrancev.

Pierre Dumas pravi dalje, da so dale svoje tudi druge skupine, ki so se priključile rodoljubom. »Čudoviti — in po mojih mislih niti malo prikupni — zastopnik March, ki ima velikansko premoženje, je daroval španskim rodoljubom (upornikom) 100 milijonov pezeta.

»Zdaj je razpisano vojno posojilo in priznati je treba, da je veliko jako ganljivih slučajeve. Neko mesto, ki je gospodarsko uničeno, je darovalo svoj poslednji denar — 20 kg cekinov. Neki Bask, ki biva v Londonu, je dal vse, kar premore: 35.000 funtov (8 milijonov dinarjev) in sam je odšel na fronto, rekoč: »Španija mi je dala življenje, zato ji ga žrtvujem in rad bom umrl, da bi ona živela...« Takih primerov je na tisoče.

Zato moremo in moramo reči, da je za uporniško, rodoljubno gibanje, dala ves denar samo in zgolj Španija sama.

A, kako je z orožjem?

Vselej, kadar sem srečal kako rodoljubno četo, sem skrivši pogledal, kakšnega izvora je

Španske begunske družine iščejo po grozotah boljševikov zavetja izven svojih domov

Posnetki slik na dnu morja

Brez dvoma je poklic Američana J. Craiga, ki je strokovnjak za filmske posnetke na dnu morja, najbolj pustolovski. Njegovi filmi so zares posneti prav v morju. Čeprav so ti filmi (n. pr. Kanibali na dnu morja, Otok zakladov, Ljudozrci — somi) jako razburjivi, pa vendarle niso niti senca tega, kar je Craig v morju sam doživljal.

Svojih slik nismo posneli iz potapljaškega zvona, marveč smo se oblekli v potapljaško obleko in so nas spustili nizdol. Opremljeni smo bili z aparati, ki jim voda ni škodila, kar sem sam iznašel. Želeli smo si le to, da bi se mogli svobodno kretati in tako dospeti čim bliže do vseh stvari, ki smo jih hoteli fotografirati.

Najprej smo se morali seveda naučiti, kako se je treba potapljati. Učili so nas japonski lastniki morskih farm, ki se dobesedno preživljajo le s tem, kar pridelajo na dnu morja. Ta pridelek je morska roža sargosa, ki narejajo iz nje dragocena zdravila. Stiri do devet let se morajo truditi, preden očistijo morško dno, svoje polje, vseh zajedalcev, plevela. S sargoso prav veliko zaslužijo; takšen zaslužek je pa zares »v potu obraza« pridobljen: ker večinoma so v smrtni nevarnosti. Trda je bila ta šola, preden smo se priučili nevarni umetnosti potapljanja na dnu morja. Toda Japonci so bili izvrstni učitelji in marsičesa so me navadili, kar mi je kasneje večkrat rešilo življenje. Njih oblačilo in oprema je pa najpreprostejše vrste.

Nikoli ne bom pozabil, kako sem bil ves iz sebe, ko sem prvič stopil na tla morskega dna. Stal sem v svoji potapljaški obleki, v škornjih, ki je sleherni tehta 7 kg, in sem imel še 18 kg na prsih in na plečih in v čeladi, ki je popolnoma izločila od vsega sveta, ko me je nekdo udaril po rami in mi dal znak, naj se potopim. Vodovje se mi je zgrnilo nad glavo in ko sem se potapljaj globlje in globlje, je bila moja oprema lažja in lažja. Nato mi je začelo bobneti v ušesih in čutil sem, ko da se mi bo glava razpočila. Ko sem dva, trikrat globoko zavzdihnil, mi je bilo bolje. Slednjič sem se z nogami dotaknil tal.

Učili so me, da se najmanj dve minuti ne smem niti zganiti, da se mi telo navadi pritiska vodovja. In prav mirno sem stal. Približali so se mi čudoviti prebivalci oceana: bile so velike in majhne ribe. Mislim, da so videle v meni kako ribo. Svetloba je bila motna in zelenkasta in grozotno se mi je zastudilo, videč sluzaste jegulje, ki so se ovile mojih nog in ostrudne rake in ostrige, ki so bolščali vame s pečin. Srebrni oblak raznih bitij se mi je pozibaval nad glavo, a krog nog je valovila dolga morsk travica.

Odtlej sem se bil že stokrat potopil in se zmeraj česa naučil. Nikoli pa ne bom pozabil svoje prve napake, ki bi mi kmalu povzročila smrt. Potapljač, ki se potopi za kakih sto metrov globoko, se mora, ko se spet dviga, šestkrat ustaviti in potrebuje vsega skupaj eno uro in četrt, da pride navzgor. Celotno je globline 35—40 metrov in če je bil pol ure na dnu, se mora dvigati z daljšimi presledki. Deset metrov pod površjem mora počivati 4 minute, pri 6 metrih 8 minut in pri 3 metrih — 13 minut.

Ko sem prvič fotografiral spodaj na dnu, sem vzel s seboj pomočnika Campbella. Bila sva blizu obale, ker so nama dejali, da ondi ni nobenih morskih pošasti. Zdi se pa, da povsod drevijo gledalci k filmskim fotografom. Komaj sva začela vrteti aparat, ko se je nabralo toliko rib, da nisva ničesar videla. Skušala sva jih z rokami prepoditi, a prav to je bilo jako narobe. RIBE so menile, da so najine roke kako živilo in so naju hotele ogrižiti. Kar kmalu nama je začela teči kri iz prstov. Naglo sem odtrgal nekaj polžev, jih zmečkal in zagnal ribam in ribe so zares odbrzle tjakaj.

Ze sem mislil, kako da sem pameten, tedaj pa sem spoznal, da sem naredil veliko napako. Mali divjaki so se začeli boriti za polže in so vodo tako vzburlili, da so prišle večje ribe. Kar naglo so pospravile male divjake in morje je bilo že vse okrvavljeno. To je bilo najhuje, zakaj, vedel sem, da imajo somi tak oster vonj,

da že iz velike razdalje zavohajo kri. Ker sem imel tudi že sam krvaveče roke, me je bilo kar strah. Čez nekaj minut je Campbell pustil svojo kamero in se je prigugal k meni. Tedajci sem prav blizu zagledal dva velika soma, orjaka, štiri do pet metrov dolga! Zavpil sem skozi telefon: »Tu somi! Brž navzgor!« Tedaj je prišel glas nizdol: »Ostanita, kjer sta! Bodita čisto pri miru, pa vama ne bosta ničesar prizadejala. A ko bi vaju soma videla, da se dvigata, bi vaju zagrabil!« Krasno! Stala sva pri miru, soma pa pred nama. Blizala sta se bolj in bolj in hlatala po mehurčkih, ki so se delali krog najinih čelad. Videla sva, da le ti mehurčki privabljajo soma. Zaprla sva ventile — in res sta se zdaj soma obrnila in odplavala.

Če hočete vedeti

Med postavkami državnih stroškov v Združenih ameriških državah je poseben oddelek, tako zvani »stroški za mačke«. V ameriških poštah uradih živijo mačke — več jih je ko tisoč —, ki imajo nalogo, da varujejo poštne zavoje pred podgani in miši. Vsako mlado mačko naznanijo generalnemu ravnatelju, ki določi povišanje zneska za vzdrževanje poštne, uradne mačke. — Na Francoskem imajo tudi uradne mačke, in sicer po vojaških skladiščih, ki imajo iste dolžnosti, ko njih ameriške vrstnice. Na dan zaslužijo po deset stotink, ki jih nakaže država za njih prehrano. — London ima dve državni mački, ki uživata posebno ljubezen in čast. To sta stari maček »Miha«, ki živi v Britskem muzeju, (najraje se potopa po egiptskem oddelku, morda zato, ker so stari Egipčani tako častili mačke) in pa mačka »Emilija«, ki pazi na notranje ministrstvo. »Emilija« ne zamudi nobene ministrske seje in vse člane seje pozdravlja s svojo prijazno »prejoc.

Kultura jedil se pač ne more več zvišati, kakor je šinila kvišku v neki kopenhaški restavraciji, kjer ti morejo postreči s 157 vrstami raznih sendvičev z raznimi imeni, ko »ptičje gnezdo« in »kak-tusov svetilni med«... Slična ji je neka ameriška slaščičarna, ki ima 145 različnih vrst sladoleda.

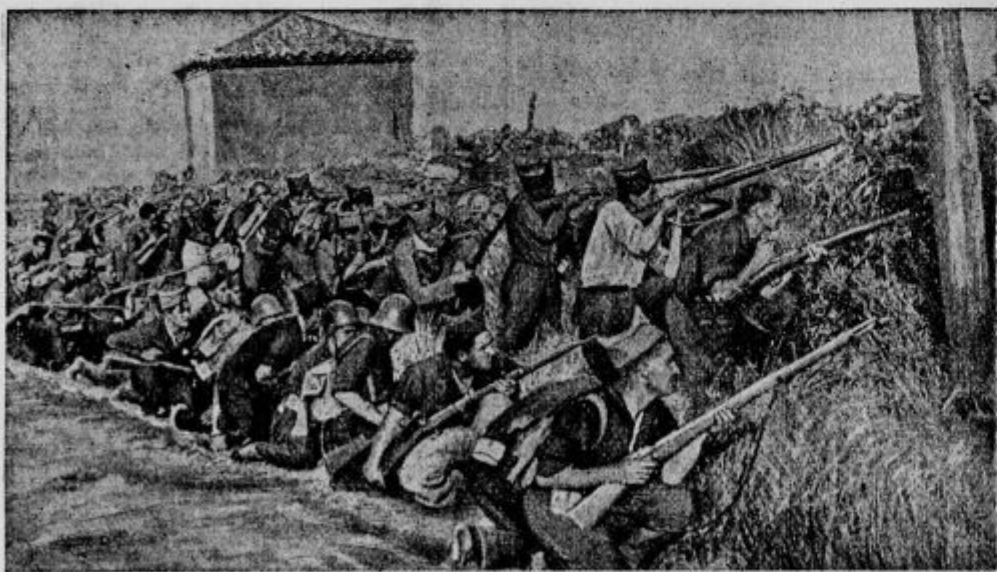

»Kako krasno je, če se človek takole mirno pozibavala v čolnu in polzi po gladki vodi...«

★

Natančno po črki zakona

Neki izdajatelj je prijavil za odgovornega urednika osebo, ki je že umrla. Ko so ga oblasti klicale na odgovor, je dejal: »Nikjer v tiskovnem zakonu ni rečeno, da mora biti odgovorni urednik živ.«

Krvavi bratomorni boji v Sierri. Prav ljuti boji so se razvneli v Sierri de Guadarrami blizu Madrida, kjer so marksisti večkrat brez uspeha napadli čete upornikov

Fal Conde ustanovil gibanje navdušene mladine, prežete z jasnimi in natančno izraženimi ideali. To je tista mladina, ki je ni bilo videti ne pri pouličnih demonstracijah in ne pri političnih borbah. To je tista mladina, ki je ostala v rezervi, da v odločilnem trenutku plane na dan. In ta trenutek je napočil sedaj. Ta mladina daje zgled, kako more človek umirati, če ima v srcu vero v Boga in v svoj ideal. Ko bodo kasneje pisali zgodovino tega upora, se bo vsemu svetu pokazalo, kakšnega velikega pomena je bila katoliška mladina, ki je zbrala prvega dne 20.000 mož in jih zbira še 80.000.

A tudi taka sila ne bi mogla dolgo vzdržati, če bi se le prisiljeno pokoravala poveljnikom. Tako pa navdušuje za izgon tujskih nankov zares iz zemlje in zaradi vere v Boga in vse, kar imajo, izhajajo iz domovine.

Iz orglic so zrastle milijoni

Pravkar potuje po Evropi rusko-ameriški virtuoz na orglice Bora Minevič s svojim orkestrom na orglice, ki mu je dal ime »Fantalin«. Orkester šteje 12 »fantalinov« in sleherni ima kar zbirko orglic, pa igra zdaj na te, zdaj na one, urno in lepo, prav po umetniško. Mineviču pravijo »kralj orglic«. Njegova beseda je za 125.000 ljudi ukaz. Zakaj — toliko ima v Ameriki učencev na svoji orgličarski akademiji, kjer poučuje 100 »profesorjev«. Pred desetimi leti pa je Minevič — prodajal še časopise, a zdaj vodi orjaško industrijo, ki napravi vsako leto 30 milijonov orglic. Minevič je danes milijonar v dolarjih.

Preden je dospel tako visoko, je Minevič prodajal časopise in ves sestradan in premrl igral orglice. Kmalu je cesta krog njega oživila in Minevič je prodajal časopise, da je bilo veselje. Bostonski guverner Calvin Coolidge je tedaj vsak dan šel mimo Mineviča in kupil časopis pri njem. On je tudi prvi spoznal čudovito darovitost mladega fanta.

Minevič je kasneje vstopil pri veliki tvrdki za orgle v službo. Vsak teden so pri newyorški podružnici te tvrdke priredili orgelski koncert za otroke. Howard Warlitzer, glavar tvrdke, pa je spoznal izredno glasbeno darovitost svojega uslužbenca Mineviča in ga je najel za svoje koncerte. Odtlej je vsak večer igral na odru, spočetka je le spremljal orgle, kasneje je sam

igral na orglice. Napisal je »šolsko nalogo« o orglicah, ki so jo natisnili in razprodali 5 milijonov iztisov.

Minevič je zaslovel in njegove orglice so začele med ljudstvom. Kar mahoma je hotel vsakdo igrati orglice. Minevič je z neko drugo veliko trdno ustanovil zavod, ki ima zdaj 125 tisoč članov, ki se učijo igranja na orglice. Večinoma so to razprodajalci časopisov.

KAKO SE ČASI SPREMINJAJO

Leta 1906. Prvi: »Ste slišali, kaj se je zgodilo...?«

Drugi: »To ni mogoče!«

Prvi: »Kaj ne bo, saj vsi časniki pišejo o tem.«

Leta 1936. Prvi: »Ste že slišali, kaj se je zgodilo...?«

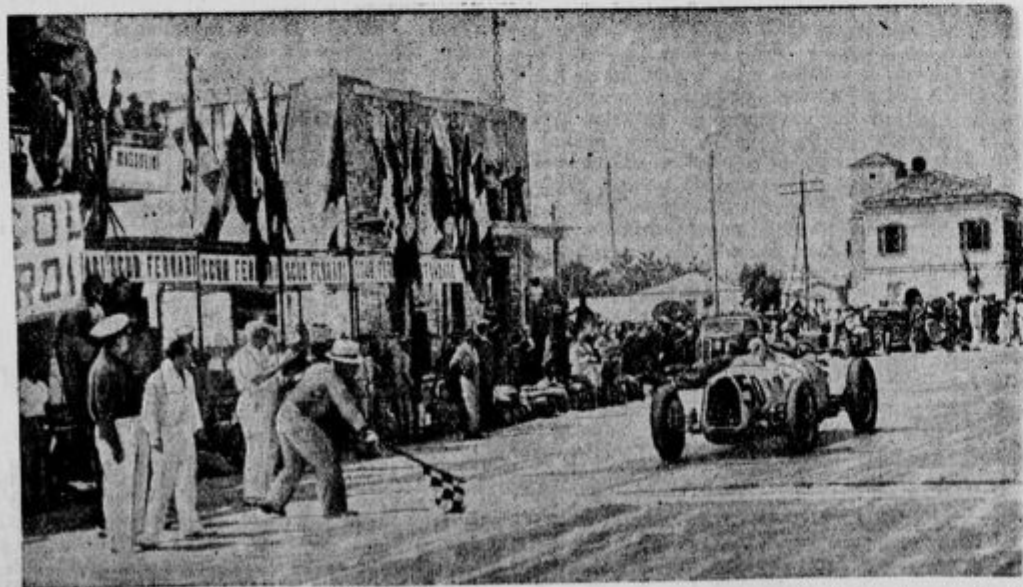
Drugi: »Saj ni bilo v nobenem časniku niti besedice o tem.«

Prvi: »No, torej vidite, da je res!«

Ravno nasproten učinek.

Bodoča tašča hčeri: »Da veš, če se poročiš s tem človekom, nikdar ne prestopim praga vajine hiše!«

»Draga mama, če to povem svojemu ženinu, me bo čisto gotovo vzel...!«

Avtomobilski zmagovalci v Pescari. Berud Rosemeyer se je v tekmi za pokal Acerbo prvi pripeljal na cilj

Olimpijski šah se je začel v Münchenu. Zbralo se je 210 najboljših šahistov 21 narodov

M. Lečnik, sodnik, Zagreb:

Novi državljanski zakonik

(Nadaljevanje.)

Legati: Dopolnjen je predpis § 651, da legat, namenjen siromakom brez bližje označbe, pripada siromakom v prebivališču zapustnika, če pa je namenjen, tudi brez točne označbe, pobožnim ali humanim svrham, tedaj odloča sodišče, kako se ima porazdeliti na odgovarjajoče ustanove. — Kot ne-potrebno naštevanje se izpuščajo predpisi §§ 657—678, pa tudi § 679 in 680 (shramba, dragulji, nakit itd.) Istotako se briše § 694 (prispevki za javne zavode), ker ni potreben.

V poglavju o utesnitvi in razveljavljanju poslednje volje so tu in tam izpuščeni kakšni stavki sedanjega zakonika tako v § 698 stavek »dasiravno bi potreba izpolnitve pogoja... in bi zapustnik vedel, da to nemožnost, ali pa v § 713 oba zadnja stavka, ali pa v § 715 besede: »in uporabljajo se... o skupnosti lastnine«, zadnji stavek § 718 pa je stiliziran sedaj tako, da radi razpisnosti, alkoholizma ali uživanja živčnih strupov delno preklicani sme svojo oporoko preklicati. Poslednja volja, sestavljena v katerikoli obliki, more biti preklicana v formi poslednje volje katerekoli vrste, s čemur je spremenjen predpis § 719.

Zakonito dedno pravo. V § 727 je pravilno izpuščen pasus, ki se nanaša na nujne dediče, nadalje je izpuščen celi § 729. Treba je naglasiti, da predomutek na žalost ničesar ne spreminja na sedanjih predpisih, ki določajo, kateri sorodniki prihajajo v poštev pri zakonitem nasledstvu (§ 731). Sedanjí predpisi so gotovo preveč širokogrudni in več ne odgovarjajo modernim socialnim zahtevam. — V ostalem najdemo samo sledeče male spremembe: Črta se § 729, ki govori o primeru prikrajšanega dolžnega deleža, ker je nepotreben, brez izjeme iz § 752 vasi otroci, iz zakona, proglasenega za neveljavnega uživajo — brez omejitev pravice zakonikih otrok glede zakonitega dednega nasledstva, izpušča se pasus v 755: »brez čigar privoljenja se je posvojenje izvršilo,« ker ni potreben, ne samo iz lastne krivde ločeni (759) nego tudi razvedeni zakonci nima zakonite dedne pravice niti zahtevka do prelegata, drugi odstavek § 759 se črta, ker je nemoralno napotiti otroke na dokazovanje krivde še živečega očeta ali matere, ako je pokojni zakonikni drug proces zaradi ločitve ali razveze že začel, pa za njegovega življenja ni bil pravomočno dovršen.

Dolžni delež. § 763 se v smislu dvornekega dekreta od 10. V. 1883 dopolnjuje tako, da posvojenim otrokom pripada proti posvojitelju šteti dolžni delež kot zakonikim otrokom, § 765 se tudi izpopolnjuje tako, da se kot dolžni delež določa »polovica vrednosti« onega, kar bi pripadalo po zakonitem nasledstvu, za razredinjenje zadošča že obsodba na 10-letno robijo (§ 768), razredinjenje se more ukiniti na katerikoli način, na kateri se more ukiniti naredba poslednje volje, ni treba »izrecnega« preklica po § 722, § 782 se kot nepravilen predpis črta, § 786 je dodano, da more nujni dedič zahtevati položitev računa o sorazmernem deležu na izgubi in dobičku dedičine od zapustnikove smrti do predaje dolžnega dela, za veljavnost osovoboditve od vračunavanja (§ 792) je potrebna izrečna izjava zapustnika, v obliki poslednje naredbe. §§ 793 in 794 sta popolnoma predrugačena in se zdaj »način vračunavanja« obširno in detajlno obdeluje. V dedni delež se vračunava tako, da se vračunljivi zneski najprej prištejajo masi, na to se po delitvi tako povečane mase ono, kar je veak dedič sprejel vnaprej, odbije od onega, kar njemu pripada, na kar sledi predpis za primer da dedičina ni zadostna. Vnaprej prejeeto se vračunava v dolžni delež tako, da se čisti zapuštni prišteje ono, kar je vnaprej prejeeto, a ta skupna vsota se deli s številom nujnih dedičev po steblih (nach Stämmen). Tako dobljen rezultat se deli dalje, a to pri nujnih dedičih-descendentih z 2, a pri ascendentih s 3. Končno se od na ta način dobljenega rezultata odbija, kar je vnaprej prejeeto. Če je nujni dedič vnaprej prejel več kot znaša njegov dolžni delež, se ne more priistiti na povračilo preveč prejetega, a ne more niti kaj zahtevati iz zapuščine. Vrednost predprejemkov se vedno računa brez oziroma, ali gre za premičnine, ali nepremičnine, po trenutku izročitve. Če pa se na ta način ugotovljena vrednost pokaže proti spremenjenim okoliščinam očito neprimerna, potem sme sodišče po zaslišanju izvedencev ugotoviti drugo vrednost.

K § 803 se zdaj precizno odreja, da se morejo zakoniti zaostopniki izjaviti o sprejemu dedičine samo s pridržkom inventarja in s sodnim dovoljenjem. Zadnji stavek § 807 je spremenjen tako, da dobrotu popisa tam navedenim dedičem pripada le do prisvojitve zapuščine, oziroma, če do prisojila ni prišlo do kraja zapuščinske razprave, ne pa neomejeno, kakor je bilo do sedaj predpisano. — § 810 o. d. z. je dodano, da sme sodišče v nesumljivih primerih dovoliti dedičem pred prisojilom, da s posrednimi stvarmi svobodno razpolaga. Predomutek pravi na kratko, da se mora prenos zapustnikovih pravic na nepremič-

ninah vključiti v javne knjige, s čemur je spre-menil § 819, ki govori o konstitutivnosti vpisa in se sklicuje na § 436.

V poglavju o skupnosti lastnine sta samo dve spremembi. Iz zakona o notranji ureditvi zem-ljiških knjig so semkaj prenesena določila, da na materijalnih delih zgradbe, n. pr. na posrednih nadstropjih ni možno pridobiti lastnine in doseči zemljiškoknjižnega vpisa. Izpuščata se §§ 852 in 853 (obnavljanje in poprava meje), ker določna do-ločila spadajo v nesporni postopek.

Obligacijsko pravo. — Pri § 865 o. d. z. se oziira predvsem osnutek na preklicni rod ter iz-popolnjuje ta §, da kazen otrok pod 7 let starosti tudi duševno bolne in slaboumne osebe, nadalje osebe, ki so zaradi tega popolnoma preklancane, niso sposobne storiti veljavno obljubo ali jo spre-jeti. Če pa obljubijo ali sprejmejo obljubo itd. osebe pod skrbstvom ali pomočništvom, tedaj za-rišči veljavnost pogodbe praviloma od pristanka zastopnika ali pa razen tega še od odobritve so-dišča. — V sedanjem § 879 se izpušča pasus, da je nična pogodba, »ako si da pravni zastopnik obljubi določen del zneska, prisojenega stranki, a je kot 5. točka dodan dvorni dekret od 6. VI. 1838, po katerem je neveljavna pogodba, »ako se nekdo obveže, da ne bo prišel na javno dražbo, da ne bo ali da bo dražil samo do izvestne višine ali po kakem drugem danem merilu.« — Če je predmet obveze, tako se zdaj glasi spremenjeni § 907, več storitev, tako da ima ena stranka pravo izbire teh storitev, a je ena storitev nemo-goča že početkom ali pa postane taka pozneje, tedaj se obveza omejuje na ostale storitve. Ta omejitev pa ne nastopi, če postane storitev nemo-goča veled okolišnosti, za katere odgovarja stranka, ki nima pravice izbire. — V § 918 o. d. z. se izpušča besedi »zaradi zamude«, dodajo se, da odstop učinkuje, čim je dani rok brezuspešno potekel, a kot 3. odstavek se na novo dodaje: »Ako je ena stranka obvezana iz odplatne po-godbe, da nekaj opusti, a ona dela proti tej obvezi, more druga stranka odstopiti od pogodbe, ako je zapretila z odstopom za slučaj ponovitve. Odstop učinkuje, čim se ponovno izvrši dejanje, ki bi se imelo opustiti.« — Med §§ 923 in 925 vnešena je nova določba, da je možno veljavno se dogovoriti, da odstopitelj jamči za hibe stvari, ki se pojavijo do odrejenega časa. Za veljavnost take pogodbe pa je potrebno, da je dana izjava odstopitelja pisмено. — V § 940 in 941 je iz-brisana beseda »tožba«, ker je tudi nepopolna obveza zadostna za darovalni značaj storitve. — § 943 je dopolnjen tako, da je za veljavnost po-godbe brez izročitve stvari potreben notarski akt. Zaradi nevhvalečnosti se mora daritev preklicati tudi takrat, če je obdarjenec kriv poškodbe na bližnjih svojih darovatelja. — Sedanje besedilo § 953 je izpuščeno in na mesto njegovo določeno, da posebni zakoni odreja, v koliko morejo upniki izpodbijati darovanja dolžnikov. Pismena listina o daritvi za primer smrti ne more biti izročena obdar-jencu, (§ 956) pač pa mora biti taka pogodba sklenjena v obliki, ki se zahteva za pogodbo o darovanju. — Smisel zadnjega stavka § 967 je po-jasnen tako, da morajo položnik in hranilec med-sebojne terjatve drug drugemu naznaniti v 30 dneh po vrnitvi premičnine, s čemur je jasneje pove-da-no, da se ta rok ne nanaša na tožbo. — Glede sprejemanja gostov se gostilničarjem izenačilo ne samo posestniki kopalšč (§ 970, odst. 3), nego tudi epalni zovozni na železnicah. Za dragocenosti, denar itd. (§ 970 a) odgovarja kršmar do 10.000 Din. — Zadnji pasus § 981 se zdaj glasi: »Povra-čilo izrednih stroškov pripada izposojevalcu po predpisih posloводства brez naloga, torej polno povračilo za zneske, katere je moral predujmiti. — Pri definiciji posojila (§ 983 o. d. z.) se na mesto potrošnih navajajo nadomestne stvari, besede »in dobrote« izpuščajo, dodaje pa se temu šu stavek, da je za veljavnost pogodbe o posojilu med za-koni potreben notarski akt. § 984 je stiliziran dru-gače: Posojila so denarna ali nedenaarna in se da-jejo na obresti ali brez njih. Na mestu javne za-dolžnice (§ 985) se zdaj navajajo »vrednosti pa-pirji in se dodaje, da se posojila v kovancem in tu-jem novcu mora dati le, če se temu ne protiviijo posebni predpisi o prometu takih novcev. Če dru-gače ni dogovorjeno, se mora denarno posojilo vr-niti v denarju, ki je na kraju izpolnitve zakonita valuta, sme se pa dogovoriti, da se ima posojilo vr-niti v drugi, odrejeni vrsti denarja. Če ni bilo dogovorjeno, koliko se ima vrniti, potem se vrača sprejeta vsota; če je pa bil izposojen drugi denar, a ne isti, ki se ima vrniti, potem se vrača vsota, ki odgovarja posejoni vsoti in se preračun izvrši po razmerju na dan in na kraju dajanja posojila. Pri spremembi valutnih zakonov se mora vračati tako, da posojilodajalec prejme celo notranjo vred-nost posojila. Denarna posojila se morejo dati tudi v vrednostnih papirjih na donosnika, ki imajo tržno ali borzno ceno, tako da se dolguje denarna vsota, enaka tržni ali borzni ceni papirjev v času

Ljubljana: Čakovečki S. K.

Termini liginega tekmovanja so že izžrebani. Samo trije tedni nas ločijo od začetka. Za uvod nam je zreb naklonil belgajsko Jugoslavijo, da nes sigurno najmočnejšega nasprotnika v ligi. Naš zastopnik po majnih pavzi, ki jo je naklonil svojim igralcem, mora resno vzeti vso stvar, če bo hotel uspešno zastopati naš nogomet. Vodstvo kluba je podpisalo pogodbo z znanim madjarskim interna-cionalnem trenerju Obitzem, ki bo te dneve izbral ligino skupino igralcev ter lahko pričakujemo, da bo že v nedeljo proti Č. SK nastopila standard postava ljubljane. Nedeljski nasprotnik našega za-stopnika je moštvo, ki je odločno poseglo v letoš-njo prvenstveno kampanjo. Športno občinstvo si-gurno še ni pozabilo one dramatične borbe, ko je ljubljani uspelo v zadnji fazi tekme iztrgati Č. SK obe točki. Pričetek tekme je določen ob 17 s predtekmo, ki se začne ob 15.30.

SK Olimp (Celje): SK Slovan

V nedeljo ob 17 popoldne se vrši na igrišču SK Slovana v Mostah za Kolinsko tovarno zadnja kvalifikacijska tekma za vstop v podvezno ligo. SK Olimp (Celje) je zadal Slovanu težko po-pravilni rezultat 5:0 v prvi tekmi v Celju. Za-gotovil si je s tem tako rekoč vstop v podvezno ligo.

Slovan bo v tej tekmi skušal vsaj deloma po-praviti nasok Olimpa in s tem dokazati, da ljub-ljanski II. razred ne igra tako slab nogomet, kot je to razvidno iz gornjega rezultata.

Vodstvo tekme je poverjeno g. Macorattiju, enemu naših najboljših sodnikov in obenem tudi velikemu poborniku našega nogometa, ki bo ob-držal igro v mejah dostojnosti.

Predtekma prične ob 15.30.

Zanimiv program na Mladiki

Mladi in agilni SK Sparta, Ježica, priredi v ne-deljo, dne 23. t. m. brzoturnir na igrišču Mladike v Kodeljevem. Komaj ustanovljen klub je povabil na turnir sledeče klube: SK Mladiko, prvaka III. razreda; SK Marsa, juniorskega prvaka LND, in SK Jadran, moštvo, katero je za prvenstvo to-liko SK Reko, svojega najhujšega nasprotnika, z 5:1. Tekme obetajo biti zanimive in napete. Za-čete prireditve in se prepričajte sami. — Začetek turnirja ob 10 popoldne. Prvi par Mladika : Mars; ob 11 Sparta : Jadran. Popoldne ob 16.15 premaganca in nato zmagovalca. Zmagovalce turnirja prejme pokal SK Sparte.

Kolesarske dirke

Športni in kolesarski klub »Korotan« v Me-žici, je priredil v nedeljo, dne 16. t. m. I. otvoriti klubske kolesarske dirke na progi Mežica-Crna-Mežica (18 km). Dirke se je udeležilo 6 dirkačev, med njimi tudi znani vrhniški prvaki Karl Stirn. Najboljši čas dneva je dosegel Vrhničan Stirn, ter prišel v času 0:30:08 na cilj, od članov kluba je bil prvi Pajfer Janko v času 0:30:10, 2. Logar Rudi v času 0:30:13, 3. Spanring Viktor v času 0:31:32.

Dirka je izpadla v najlepšem redu pod vod-stvom znanega kolesarja-prvaka in predsednika koroške župe tov. Vinka Cefnika iz Slovenjgradca in predsednika kluba Franc Vehovca iz Mežice.

Vršla se je tudi polzeva dirka na 150 m, na kateri se je odlično izkazal Vrhničan Stirn, ki je zadivil občinstvo s svojimi izvajanja na kolesu, saj je vozil progo 31 minut. Po končanih dirkah, je bila na vrtu gostilne Toff v Mežici razdelitev daril, ter so prejeli dirkači zelo lepa in praktična darila.

Konjske dirke na Krškem polju

Dne 16. avgusta so se vršile na Krškem polju konjske dirke, ki so takole izpadle:

Prva dirka

Enovprezna za 2- in 3-letne konje. Proga 1800 metrov. Doklade: za vsakih 500 Din 30 m. Star-talo je 12 konj.

Prvo darilo: Ivan Lipej, Bizeljsko, s konjem »Makfalkom«, proga 1830 m, čas 5:30; drugo da-rilo: Karin Franc ml., Sv. Kruž, s konjico »Mirce«.

danega posojila. Ne more se dogovoriti, da se dolguje kaka druga vsota in ravno tako je neve-ljavna pogodba, po kateri so posejoni drugi vred-nostni papirji ali blago, tako da bi se imela vrniti denarna vsota. Čisto na novo se tudi odreja, da se imajo posojila, če čas vračila ni dogovorjen, odpovedati po upniku ali dolžniku, s čemur po-sojilo še le dospe. Če ni drugega sporazuma o od-povedi, se morajo odpovedati posojila, večja od 10.000 Din, z rokom od najmanj 3 mesecev, manjša pa z rokom od enega meseca. Ako obresti niso dogovorjene, sme se posojilo vrniti brez odpovedi.

proga 1830 m, čas 6:00; tretje darilo: Ivan Lipej, Bizeljsko, s konjem »Egonom«, 1800 m, čas 6:10.

Druga dirka

za 4-letne in starejše konje (toplokrvne). Proga 2700 m. Startalo 12 konj. Doklade: za vsakih 500 dinarjev 40 m.

Prvo darilo: Smeh Ježe, Mestince, s konjico »Pipsi« 2790 m, čas 5:52; drugo darilo: Turk Ja-nez, iz Rai, s konjem »Danko« 2820 m, čas 6:23; tretje darilo: Kovačič Franc, Drame, s konjico »Nenijs« 2700 m, čas 6:35.

Tretja dirka A

jahalna galopna, brez zaprek. Proga 1800 m. — Startalo 6 konj.

Prvo darilo: Staniko Viljem, konj »Vilaneu«; drugo darilo: Elsner Letar, konj »Jupiter«; tretje darilo: Sert Drago, konj »Carmenon«.

Tretja dirka B

Prvo darilo: Košak Ivan, »Prama«, čas 2:31; drugo darilo: Mencin Ignac, »Mura«, čas 2:32,5.

Cetirna dirka

Za amerikske dirkače domače rejce. Proga 2700 metrov. Dodatki za vsakih 500 Din 50 m. Startalo 6 konj.

Prvo darilo: Petan Josip, Sromelj, »Danica«, 2800 m, čas 5:47; drugo darilo: Blažek Antur, Zagreb, »Carmen«, 27400 m, čas 5:59; tretje da-rilo: Križanec Hubert, Dobova, »Prince«, 2700 m, čas 6:25.

Peta dirka

Dvovprezna za toplokrvne konje. Proga 1800 m. Dodatki za vsakih 500 Din 40 m. Startalo 6 parov.

Prvo darilo: Petan Josip, Sromelj, »Danica«, »Pipsi«, 1950 m, 4:15; drugo darilo: Lipej Ivan, Bizeljsko, »Egon«-»Mekfalko«, 1700 m, 4:31; tretje darilo: Mencin Jože, Drama, »Mura«-»Danko«, 1700 m, 4:31,5.

Šesta dirka

Jahalna, galopna z zaprekami. Proga 2700 m. — Startalo 8 konj.

Prvo darilo: Staniko Viljem, Zagreb, »Seka« 5:56; drugo darilo: Wolf Rihard, Zagreb, »Jupiter« 5:56,5; tretje darilo: Herzog Alice, Zagreb, »Ci-dron« 5:57.

Da je prireditve tako dobro uspela, gre za-hvala predvsem vsem sodelujočim odbornikom, zlasti pa konjercem in mnogim prijateljem »Dir-kalnega in jahalnega društva v Krškem«.

Lahka atletika v Litiji

Preteklo soboto je priredil agilni SK Litija že svoj tretji športni dan, kjer je bilo pri lahko-atletskem mitingu doseženih nekaj zelo dobrih re-zultatov. Iz ljubljane so gostovali člani Primorja, ki so v vseh točkah zmagali. Tudi domačini so bili zelo dobri in so nudili velik odpor. Uspehi se naslednji: 100 m sen: 1. Weibl Pr. 11.2, 2. Eltrin Lit. 11.7, 3. Kersnik Lit. 11.8. Teren še ni dober za večja tekmovanja, zato je Weiblov uspeh zelo dober. 1000 m jun: 1. Nabernik Pr. 3.11, 2. Pun-gartnik Lit. 3.30, 3. Jančar Lit. 3.39. 1000 m sen: 1. Skarar Pr. 3.09. Tekel brez konkurence. Skok v višino: 1. Slanina Pr. 1.68, 2. Mazek Lit. 1.40. Dober uspeh na slabem doskočišču. Disk sen: 1. Kalfje 35.85, 2. Logar Lit. 25.05, 3. Kalman Lit. 23.20.

Disk jun: 1. Skaza Pr. 38.60, 2. Jančar Lit. 28.60, 3. Nabernik Pr. 28.25. 100 m jun: 1. Skaza Pr. 12.00, 2. Jančar Lit. 12.4, 3. Pungartnik Lit. 12.5. Stafeta 400×300×200×100 m: 1. Primorje v po-stavi Skarar, Nabernik, Weibl, Skaza 3.22, 2. Li-tija, 3. Zagorje.

Ministrstvo za promet je odobrilo za med-državno tekmo Grčija : Jugoslavija, ki bo v Za-grebu dne 22. in 23. t. m. polovično vožnjo na vseh vlakih ter v vseh razredih in to tako, da kupijo obiskovalci na obeh postojah cel vozni listek ter izkaznico K-13, ki velja v zvezi s po-trdilom lahkootletske zveze za brezplačen po-vratek. Znižanje velja za prihod v Zagreb od 20. do 23. avgusta in za povratek iz Zagreba od 22. do 25. avgusta. — Zigovanje se vrši v lokalu lahkootletske zveze (Praska ulica 4) vsak dan od 7. do 20. ure, a v nedeljo, 23. t. m. popoldne do 1. ure. V istem lokalu se dobijo vstopnice za prireditve.

Lahkootletski dvoboj Grčija-Jugoslavija v Zagrebu, 22. in 23. avgusta. Za lahko atletski dvoboj Grčija-Jugoslavija, ki se vrši v Zagrebu v soboto in nedeljo, dne 22. in 23. avgusta, so določeni naslednji atleti: Gabrček, Kovačič, Krevs, Gauda, Skušek, Skarar, Martini, Goršek, Pleteršek (vsi ASK Primorje), ing. Stepišnik, Zupančič (SK Litija) in Starman Ivan (2SK Hermes). Opozorjajo se vsi atleti, ki potujejo iz Ljub-ljane, da je odhod v petek, 21. t. m., ob 13.36; atleti iz Celja odpotujejo pa isti dan ob 15.16 in se v Zidanem mostu priključijo ekipi iz Ljubljane. Vzemajo naj sboj vso opremo in trening drse.

† Župnik Petrič

Na železnici smo izvedeli, da nas je zapustil. Naglo, kakor je vse delo naglo in podjetno. Niti svoje obljube ni mogel izpolniti, da bi nas obiskal. Preveč opravka je imel in odlagal in odložil. Naš župnik je bil, ki smo ga nadlegovali, če smo ho-teli telefonirati.

»O, ohrani Bog vas v cvetli Amen!« je pozdra-vil, ko sem prišel. »Telefonirali bi radi? Le po-vejte številko! Tam je stol, tule in je pomolil že precej obrabljeni seznamek. In tako vsa telefo-nirala: jaz sem povedal številko, on je vrtil apa-rat, ki je bil pritrjen, da se ni zvrnil. Na drugi strani mize pa sem narekoval številke in držal slušalo.

Medtem so prihajali ljudje: »Jaz bi rad krsni list!« »Kje si bil rojen?« »V bolnišnici!« »Moraš le tja!« »Vidite, tako je, če ljudje ne ve!« »Kaj bi ti? Amen?« »Mrtvaški list!« »Kdaj je umrl?« In izkazalo se je, da ne ve. In je iskal, kdaj je umrl Jakob K. Fant je moral po kolek. »Zdaj ni več Jakoba, zdaj je Zdravko ali še kaj bolj nedomačega! Zdi se, da se je svet pre-maknil! Kdaj boste to opisali?«

Seveda se je svet premaknil: dobro je vedel, a ni trdil, ker trdil ni nikoli. Mislil je, a trdil ni nikoli; kako se je premaknil, ne bom nikoli mogel pisati.

»Krsni list, prosim?« »Amen! Amen je dejal, če si rekel: »Hvaljen Jezus!« ali ne.

In ga je pogledal izza svojih naočnikov in sešel v razmršene lase.

»Poročil bi se in bodo oklici.«

»O, za poroko je treba tudi samekega listal.«

»Pa še tega!«

In spet se je izkazalo, da nima kolk in da nima niti denarja s seboj.

»Bom napisal in lahko koga pošlješ. Janez si, kaj ne?«

»Ne, Jožele!«

Jože je bil iz Hrušice in je šel domov po denar za kolek.

»Je že napisano, amen!« je pozdravil glavo, ki je molela skozi vrata. »Daj kolek in reci doma, da morajo na list paziti. Boš?«

In je dekle prikimalo.

In tako je šlo, kakor gre v pisarni mestnega župnika, ki ima priključene podeželske podružnice.

In medtem je vrtil aparat. »Da ga ni doma? Zdi se počitnice in je le malokdo doma! Obiskal vas pa bom, kakor hitro bom uredil te nujne reči. O, Sora je lep!«

Če je bilo že polno ljudi pri ograji ali če je iz številke sklepal, da ne bi jaz rad imel preveč prišč pri pogovoru, je izza papirjev dvignil glavo in rekel, ko je potrkalo:

»Koj! Zunaj počakajte!«

Pa si je spet popravil svoje zmršene lase.

In je prišel berač. (Nikjer nisem videl ob pet-kih toliko beračev, kakor v šentpeterskem žup-nišču.) Preden je kaj znil, mu je molil župnik listek za petindvajset par. »Na listek, da ne boš zapil!«

»Pijele je dejal. Zasedeno o, zdaj v tem času je vse zasedeno. Morate nekoliko počakati.«

»Medtem kaj drugega!«

»O, se je začudil fantu, ki je stal pred ograjo, v gimnazijo že? Tako velik si že? Krsni list? Koj, kdaj si rojen? Prav! V humanistično? Ne? Na Poljan! Ali ti ne diši latinščina, kaj? Da do-ma hočejo! No, če doma hočejo!«

Ni dobro sedel, da bi pisal, že je prišla beračica.

»O, vi ste pa iz hiralnice!«

Spet se je izkazalo, da ni več, ker sin ne mara več plačevati. »Opišite te reveže! O, zdaj pa bo že prost!« In je vrtil aparat.

Ker stanujem blizu ali kaj, je pozvonil na moja vrata možiček, še močan in zdrav možiček, zgovoren in rdeč v lice.

»Od tam sem doma, iz Cerkelj sem kakor vaš župnik Enkrat na leto ga moram obiskati. Prija-zen gospod je in ga moram obiskati. Gospod, če mi kaj daste. Veste, potreben nisem; Pa sem de-jal, da moram porabiti vendar priliko. Cerklje so daleč in nekaj moram tudi prinesiti domov. Prav-imo, da mi ni hudo treba, a ker sem obiskal go-spada. Veste, izpod Kravca so!«

In mislil je naš župnik pogosto na Kravec in dom. In rekel je, da bova šla. On je šel, jaz sem obel.

Videl sem ga veselega, tudi veselega; a tako veselega ne, kakor tistikar, ko je pri Vincencijevi konferenci prekinil branje »Izpovedi sv. Avgu-ština: »Danes smo napravili piko: tisti divji zakon je nehal. Poroka je bil!«

Vse v fari potrebne je poznal; tudi vdovo, ki je prosiła, da je mogla edinecu zdravniku posiljati denar, »ker je sinček potreben!«

Za njegovi moči je bila zdaj fara prevelika. Prišel je, mladi kaplan Petrič, zagnal se v delo ter v tem delu izčrpal svoje moči. Meni se zdi, da ni nikoli čutil, da ne more kakor svoje dni. Zmerom je »hnotal« (vrtil in delal), pravijo »šted-ljivci«, zmerom ga je kaj skrbelo. Zdi se, da je imel skrivno misel, da bodo drugi končali, kar je začel. »Štedljivcem« je bil nečakan, ker zvo-novi in kor in orglje in cerkvena notranjščina in zvoniki in cerkvena zunanjščina in vse potrebe številnih podružnic: od prosvetnih domov do po-kopališča pri Božjem grobu, od Vurnikovega neba do očistilnih slik v cerkvi, vse to mu je dalo mnogo dela in sitnosti in skrbí. Zdi, ko naštevamo in vsega naštetu ne moremo, se nam odkriva njegov

trud in njegov vedri pogled. O, in mnogokrat se je pripetilo, da je bil gospod, ki mu je obljubil priti, nenadno zadržan: moral je sam binirati, če-tudi je morda prav v zadnjem hipu prišel od bolnika. Mnogokrat je moral v hitrici to in ono in zdi se, da je bil hitrice že vajen.

In vendar je bil na vse pozoren: bila je ne-koga poroka v začetku maja; pri kosilu se dvigne Petrič: Pojdite, prosim, na naš vrt in prinesite češnje! Mislil sem, da ne bodo. Pa so le, pa so le, pa so le!

In potem so prišli tisti dnevi, ko nisi smel vsega govoriti. Zaprl je vrata: »Kako?«

Prorokovati tiste dni je bilo težko. In se si mu še takšno neznanost zinil, je postal navdušen: »Ali nisem dejal, ali nisem dejal?? Zmerom sem rekel, da bo, o, Korošec že ve, kaj dela!« In ko je nekdo dejal, da so Koroška konfirirali, da so se »tilli slovenskega naroda in ne poedina in da je pri-zadeta narodna čast, je menil: »O, to že iztuhla: kaj dobrega za nas!« Samo o zaporih mu takrat nisi smel ziniti: »Zdi se, da mi nismo pošteni, ker nas niso zaprili

Novo meslo

Visok gost v samostanu de Notre Dame v šmihelu. V ponedeljek je ob povratku iz Stične, kjer se je udeležil slavnosti, v svojo škofijo obiskal šmihelski samostan de Notre Dame krški škof dr. Josip Srebrnič. V samostanski kapeli je nagovoril sestre in udeležence zaprtih duhovnih vaj, ter jim podelil svoj škofovski blagoslov.

Poglobitev kanala. Ze pred nekaj tedni so v Sokolski ulici pričeli poglobljati kanal in polagati vanj cevi. V kolikor je bilo to delo kljub precejšnjemu padcu ulice potrebno ali nepotrebno, o tem tu ne bomo govorili. Želimo le, da bi bila ta dela, ki ne bodo baš poceni, kaj kmalu končana, da bi ne bilo treba mimoidočim vedno tiskati nosu radi smradu, ki se širi iz jarka.

Ptuj

Nezgode in nesreče. V Podlehniku se je dogodela nesreča, ki bi kmalu zahtevala človeško življenje. Julijana Vinko, 7 letna hčerka posestnika, je padla pri zajemanju vode v globok studenec in bi gotovo utonila, ko bi ne bila pravočasno pomoč. Otrok je bil že v nezvesti. Ko so ga spravili iz studenca, so ga le s težavo zopet spravili k zavesti. Kljub temu pa so morali deklico spraviti v ptujsko bolnišnico, ker si je pri padcu strla levo roko. — Ponesrečil se je tudi 35 letni posestnik Jožef Bela iz Trnovske vasi pri Sv. Urbanu. Pri obiranju sliv je padel z drevesa in se hujo pobil ter si zlomil levo nogo. Tudi ta je moral v bolnišnico.

Naznanila

Liubljana

1 Sedejeva družina v Ljubljani vabi člane in prijatelje, da se udeležijo celodnevne izletne v Kamniško Bistrico v nedeljo 30. avgusta. Iz Ljubljane se odpelje z jutranjim izletniškim vlakom, ki odhaja z glavnega kolodvora ob 5.30.

1 Prosvetno društvo Ljubljana-mesto. Drevi, v petek, ob 8 v hiši Gospodarske zveze obvezni sestanek za vse člane.

1 Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa cesta 41; mr. Trnkoczy del., Mestni trg 4; in mr. Ustar, Selenburgova ulica 7.

Drugi kraji

Dol pri Ljubljani. Vse prijatelje naše prosvete prav vljudno vabimo k predstavi I. Cankarjeve drame »Jakob Hudac«, katero vprizori naše Prosvetno društvo v nedeljo 30. avgusta ob 8 zvečer v Društvenem domu v Dolu.

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Petek, 21. avgusta: 12.00 Odlomki iz oper na ploščah 12.45 Podočila, vremenska napoved 13.00 Napoved časa 13.15 Zvoki iz Španije (plošče) 14.00 Vreme, borzni tečaj 14.30 Napoved časa, vremenska napoved, spored, obvestila 15.30 Nač. ura: Inozemstvo o lepota naše zemlje (Bogdanovič) 15.50 Plošče 20.10 Ženska ura: Kaj mora vedeti gospodinja o sladkorni bolezni in dieti (gd. Milena Serko) 20.30 Po opernem svetu: Speli in fantazije (gd. Stjepan Korečanov in Radijski orkester) 22.00 Napoved časa, vremenska napoved, poročila, spored 22.30 Narodne pesmi na ploščah 22.30 Angleške plošče.

Drugi programi:

Petek, 21. avgusta, Beograd I: 20.30 Bethovnova kompozicije 21.00 Preno iz Zagreba 22.00 Radio orkester — Beograd II: 20.00 Industrijske rastline Jugoslavije (Skerl) 20.15 Balkanska glasbena folklor na ploščah — Zagreb: 20.00 Klavirski koncert (Mihovil Logar) 20.30 Vokalni koncert (Maja Cviliušac) 21.00 Violinski koncert (Aleksander Szegedy) — Dunaj: 19.30 Zabavni koncert radio-orkestra in solistov 21.00 Simfonični koncert radio-orkestra. Dirigent Kabasta 22.30 Večer stare dunajske glasbe (godalni kvartet in solisti) — Budimpešta: 20.35 Cliganska kapela iz restavracije Mali Royal 22.00 Koncert opernega orkestra — Milan: 20.40 Komorna lasba — Rim: 20.40 Laska glasha — Praga: 20.15 Vokalni koncert 20.45 Skandal v operi: Gledališki večer — Pariz: 19.45 Koncert Radio-orkestra in solistov 21.00 Simfonični koncert 22.15 Plesna glasha — Berlin: 21.30 Plesna glasha — Hamburg: 20.10 Simfonični koncert — Köln: 22.00 Laskarno glasbena ura — Leipzig: 20.10 Pester večer 22.30 Plesna glasha — München: 19.30 Mozart: Čarobna plesni, opera.

PREMOG DRVA IN Karbo paketi

pri **Iv. Schumi**
Dolenjska cesta
Telefon št. 2951

Hitro, dobro, poceni

popravi vaše čevlje
»EXPRESS«
brzopopravilnica čevljev
in galos
M. TREBAR
Ljubljana, Sv. Petra c. 6

MALI OGLASI

V malih oglasih volja vsaka beseda Din 1.—; ženski-
tovanjski oglas Din 2.—. Najmanjši znesek za mali
oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri
naročilu. — Pri oglasih reklamnega snajta se računa
enokolonska, 3 mm visoka poltina vrstica po
Din 250. Za pismene odgovore glede malih oglasov
treba priložiti znamko.

Službo dobe

Trgovskega pomočnika
starejšega, zmožnega voditi trgovino z mešanim blagom, s kavcijo, sprejemem. — Ponudbe poslati upravi »Slovenca« pod »Trgovski« št. 11982. (b)

Iščem posredovalca

za nakup prima borovega lesa pod šifro »Prima borovina« 11849 v upravi »Slovenca«. (b)

Mizarske pomočnike

takoj sprejme Rud. Kuhar starejši, strojno mizarstvo, Mokronog. (b)

Pekovskega pomočnika

in vajenca takoj sprejemem. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12094. (b)

Dijaki

Dijakinjam
boljših rodbin nudimo prvovrstno oskrbo. Nova vila, kopalnica, park, skrbno nadzorstvo. Pisliste: Kristof D., Ljubljana, Povšetova 4a. (D)

Denar

Posojila
na vložne knjižice daje Slovenska banka, Ljubljana, Krekov trg 10. (d)

Hranilne knjižice

podeželskih zavodov članice Zadruga zveze in Zveze slovenskih zadrug, do zneska 100.000 Din — kupim takoj proti gotovini. Alojzij Planinšek, Beethovnova ulica 14/I.

Hranil. vloge

Vseh denarnih zavodov in vrednostne papirje vnovčuje po najvišji ceni takoj v gotovini Alojzij Planinšek, Ljubljana, Beethovnova ulica 14-I.

Prodamo

Volna, svila, bombaž stalno v bogati izbiri v vseh vrstah — za strojno pletenje in ročna dela po znižanih cenah pri trvdiki Karl Prelog, Ljubljana — Zidovska ul. in štari trg.

ČITAJTE IN ŠIRITE »SLOVENE«

Vsem letnim oblačilom
perilu itd., amo znižali cene do skrajnosti. Presker, Sv. Petra cesta 14.

Skobelnik
(Hobelbank) star, dobro ohranjen, kupim. Bitenc, Gosposka ulica 10. (k)

Kolesa
ponikljana in pokromana vseh nemških znamk napredaj po neverjetno nizkih cenah. Nova trgovina, Tyrševa 36. (l)

Zalogo jaje in sadja
po najnižji ceni — ima Baloh, Kolodvorska 18. (l)

Filatelija!
Prodaj zbirko znamk Evrope in prekomorskih. Hutar, brivec, Trbovlje. (l)

Stanovanja

Enosobno stanovanje
v 1. nadstropju se takoj odda mirni stranki. — Sv. Petra cesta 29. (d)

Zivali

Pes bernardinec
napredaj. Dr. Kodre, Staničeva ulica 3a. (j)

Tinček in Tonček v Atlantidi

135.

Tinčkova grožnja.

Pa se je Tinčku kaj kmalu vrnil pogum. Požugal je vodni pošasti z roko in ji zagrozil:
»Izpusti Tončka, drugače ti bo slaba predla! Tonček ne pozna šale!«

Vodna pošast pa se za Tinčkovo grožnjo niti zmenila ni. Igrala se je s Tinčkom kakor z leseno lutko in se režala, režala...

Nazadnje je bilo tudi Cipu šale dovolj.

»Ne bojta se,« je dejal, »prav nič hudega vama ne bo storil. To ni noben povodni mož, to je naš plavalni mojster žabjek Kvakvak.«

»Kaaaj?« je ostrmel Tinček. »Zabjek je to? Pa je za las povoden povodnemu možu!«

»Mogoče,« je Cip skomignil z ramo. »Ne smeš pozabiti, da si v Atlantidi. Pri nas so žabe tako velike kot pri vas povodni možje.«

Na migljaj malega Cipa je žabjek Kvakvak Tončka vrgel nazaj v vodo.

»No, hvala Bogu, še sem živ,« si je na tihem mislil Tonček, na glas pa je dejal: »Jaz bi mu že pokazal, če me ne bi takoj izpustil! Kar oči bi mu izpraskal.«

»Čemu neki?« se je smehljaj Cip. »Zabjek Kvakvak nikomur še ni skrivil lasu. Zmerom se igra z nami, kadar se kopljemo. Pod njegovim varstvom se ne more nikomur nič hudega zgoditi. Marsikatega dečka je že rešil, ko se je potapljaj.«

PRODAJNI ODDELEK

železninske tovarne na deželi — išče

sposobno in pridno mlajšo moč

ki ima dobro teoretično in praktično podlago, govori in piše gladko slovenski, srbohrvatski in nemški jezik. — Nastop takoj ali pozneje. Ponudbe z neoverjenimi prepisi spričeval, opisom življenja in službovanja ter zahtevki na upravo Slovenca pod »Prodajavec št. 12109.

Istotam sprejememo dobro verziranega in vpeljanega

POTNIKA

iz stroke, ki bi k drugemu zastopstvu za Slovenijo privzel še to. Ponudbe na upravo Slovenca pod »Potnik« št. 12109.

Naš dobri, zlati papa

VIKTOR PROHINAR

hišni posestnik

nas je v neizmerni žalosti za vedno zapustil. Nepozabnega blagopokojnika bomo spremenili na zadnji poti v soboto, dne 22. avgusta 1936 ob 5 popoldne iz hiše žalosti, Idrijska ulica 4, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 20. avgusta 1936.

Globoko žalujoča rodbina PROHINAR.

Vsem sorodnikom, znanec in prijateljem sporočamo žalostno vest, da je umrl po daljši in mučni bolezni naš ljubljani brat in svak, gospod

LAVOSLAV PUC

uradnik

v 44. letu starosti.

Pogreb dragega pokojnika bo v soboto, dne 22. avgusta ob 15 iz mrtvašnice splošne bolnišnice v Ljubljani.

Ljubljana-Idrija, dne 20. avgusta 1936.

IVAN, FRANC, DRAGO in RAJKO, bratje.

MARIJA, JULKA por. PRIMC in PAVLA, sestre.

FRANC PRIMC, postajenačelnik, svak — in ostalo sorodstvo.

Alja Rahmanova:

34

Tovarna novega človeka

Roman.

No, in eden izmed teh težko bolnih je bil Vitalij. Vzljubila sem ga v prvi minuti, ko sem ga videla. Dolgo je ležal nezavesten in neprestano klical vaše ime. Bilo mi je zato od vsega početka jasno, da pripada njegovo srce neki drugi. In ta razlika! On generalov sin, jaz hčerka preprostega vojaka! Imam le dva razreda osnovne šole, on pa je univerzitetni profesor! Kako bi mogla le misliti na to, da me bo sploh opazil.

Ali prišlo je drugače. Vse noči sem presedela ob njegovi postelji in vse dolge ure nisem mogla obrniti pogleda od tega bledega obličja, teh velikih, praznih in sanjavo strmečih oči od teh nežnih, bledih rok. Potem se je osvestil in prvo, kar je v zavesti spregovoril, je bilo zopet vaše ime.

»Ah, vi ste?« je vprašal razočaran, ko me je pobliže pogledal. »Mislil sem da je Tamara!«

»Katera Tamara?« sem vprašala začudeno, čeprav sem to ime pač že stokrat slišala pri njem.

»Ali Tamara ni bilo tu?« je izpraševal dalje.

Ko sem zanimala, je molčal in odslej ni prišlo vaše ime niti enkrat več na njegove ustnice, tako da sem morala misliti, da Tamara ni bila nič drugega kot vročična sanja na katero je zdaj pozabil.

Vitalij je zelo hitro okreval. Privadil se me je vedno bolj in končno...

Oh, te noči ne bom nikoli pozabila. Bila je noč pred veliko nedeljo. Prišla sem po maši v njegovo sobo, mu prinesla blagoslovljeno jajce in rekla:

»Hristos voskres, Vitalij Vladimirovič!«

Ni odgovoril, ampak me z obema rokama prijel za glavo in me dolgo, dolgo poljubljaj. Vedno krepkeje se je pritiskal k meni in mi šepetal:

»Ali hočeš postati moja žena? Že dolgo vem, da me ljubiš! Učil te bom, skupaj bova živela in izobražena žena postaneš. Pametna si, nič manj kot druge, le prilike nisi imela, da bi se učila. Skupaj se bova veselila knjig. Knjige in umetnost ljubim nad vse v življenju...«

Pogledala sem mu nato naravnost v obraz in rekla: »Ljubim vas, Vitalij Vladimirovič! Toda ne pozabite, da ste generalov sin in jaz hčerka preprostega kozlaškega podčastnika. In ne pozabite, da nisem lepa!«

Dolgo sem mu razlagala, da je moj obraz ves pegast, da sem suha, da imam velike, raskave roke.

On pa me je poljubil na usta, na lase in na roke in dejal, da imam zlato srce, čisto dušo.

Po enem tednu sva se poročila. Bila sem srečna, brezmejno srečna. A trajalo je le malo časa. Po dveh tednih so Vitalija Vladimiroviča končno pregledali in poslali v zaledje; postal je zaradi zastrupljenja s plinom stalno nesposoben za vojno. Prišla sva v Petrograd in tu je bilo konec moje sreče. Sorodniki Vitalija so me sprejeli z neprikritim začudenjem. Bili so mi zelo hvaležni, da sem ga s svojo nego rešila smrti, nikakor pa niso mogli razumeti, da se je moral iz hvaležnosti z menoj poročiti. Vitalij sam je bil od dne do dne bolj žalosten, bolj otožen. Nikdar mi ni rekel surove besede, bil je vedno pozoren in postrežljiv do mene, toda na njegovi duši je ležalo težko breme. O knjigah, ki jih je hotel brati skupno z menoj, sploh ni bilo nobenega govora več. Če sem ga za to prosila, je vedno dejal:

* Krist je vstal!

»Oh, Anja, ostati moramo to, kar smo. Če hočeš brati knjigo, samo da bi mi ugajala, ni to vredno truda. Tudi tako te ljubim! Imaš otroke, bavi se z njimi!«

Čutila sem, da se mi je z vsakim dnem bolj oddaljeval... in, imam ga vendar tako rada, tako rada!

Ana Ivanovna je umolknila. Solze so ji vrele iz oči. Vzela je svoj umazani, modri predpasnik in jih obrisala. Potem je tožila dalje:

»Oh, često vso noč ne morem zaspati in si mučim možgane, kako bi mogla Vitaliju pomagati. Vidim, da trpi. Včasih mislim, da me še ljubi, včasih pa se mi hoče dozdevati, da me naravnost sovraži. Kako grozna je ta misel! In potem mi je, kakor bi mož, ki ga je moj oče umoril, vstal iz groba in me preklel...«

Tamarino srce je sočustvovalo z Ano Ivanovno. Tamarina usoda je bila trda; toda kaj je bilo to v primeri z življenjsko potjo te žene?

»Vaš mož vas zelo ljubi!« je rekla odločno. »Toda on je pač pesnik. Podvržen je mnogim razpoloženjem, ki jih drug človek ne razume; on ljubi svoje delo, ljubi pa tudi svoje otroke in ljubi vas. Ali bi pač mogel najti boljšo ženo, kot ste vi? Gotovo bo vse še čisto dobro.«

»Svoje otroke ljubi, to je gotovo, in svoje del tudi. A ravno to delo je svet, ki mi je tako tuj, svet, po katerem tako hrepenim, pa mi ne dá stopiti vanj. Še danes se spominjam, s kakšnim veseljem sem se v času svojega strežniškega tečaja lotila knjig; toda če kdaj poskusim, da bi se izobrazila dalje, potem mi Vitalij takoj vzame pogum, da stvar kmalu zopet opustim. Ničesar mi ne zaupa — in najbrž ima glede tega tudi prav... Zdaj čakam le še enega: ko bo prišel moj Borja v šolo, potem se bom z njim učila, potem pridem vendar nekoliko dalje...«

Celoletna naročnina na:
 Zbirko domačih pisateljev, 3 vezane knjige Din 132.- ali mesečno Din 11.-
 Zbirko domačih pisateljev, 3 vezane knjige Din 156.- ali mesečno Din 13.-
Jugoslovanska knjigarna
 Kosmos